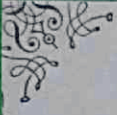

Afpersing en afdreiging

<https://hdl.handle.net/1874/240341>

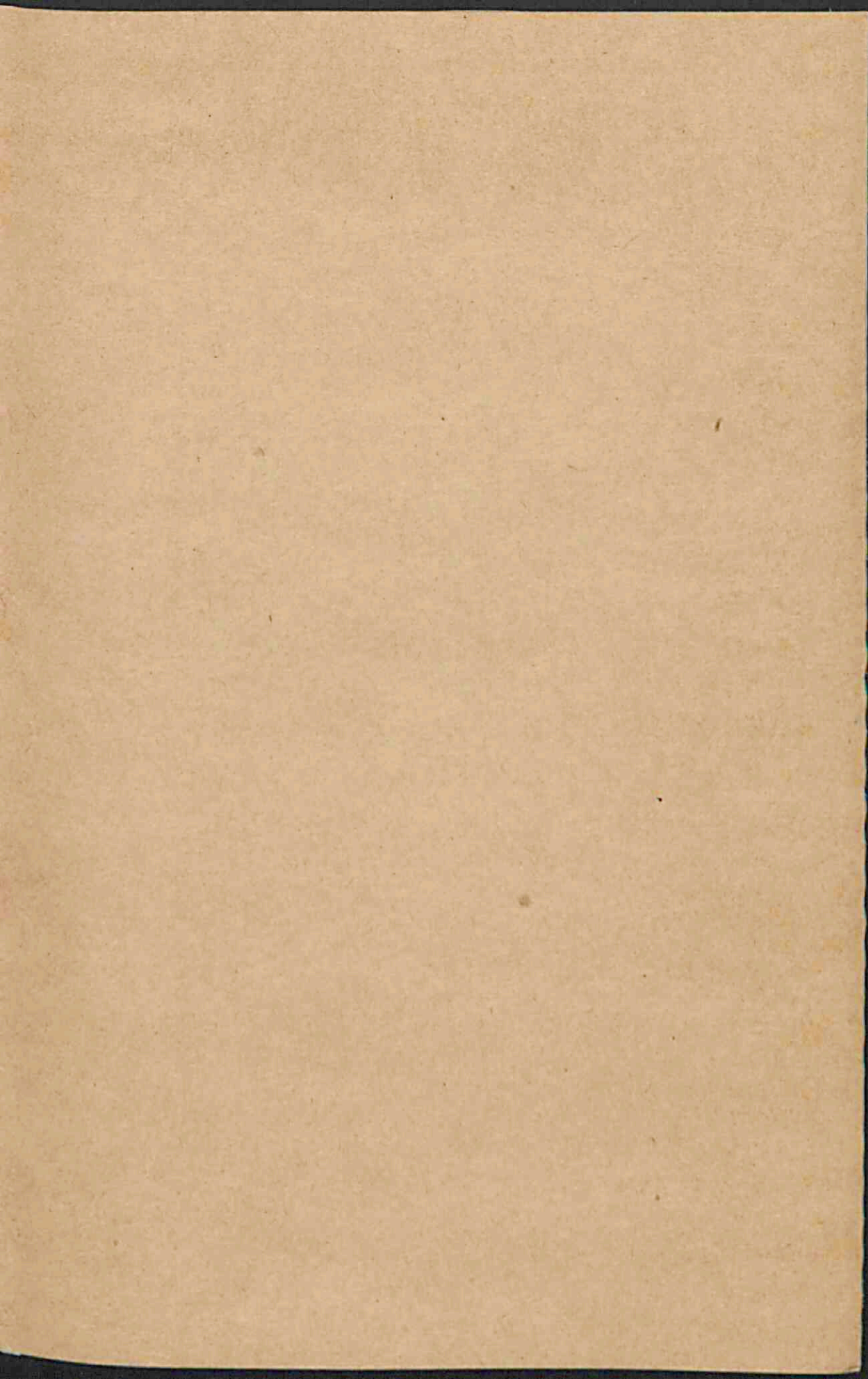

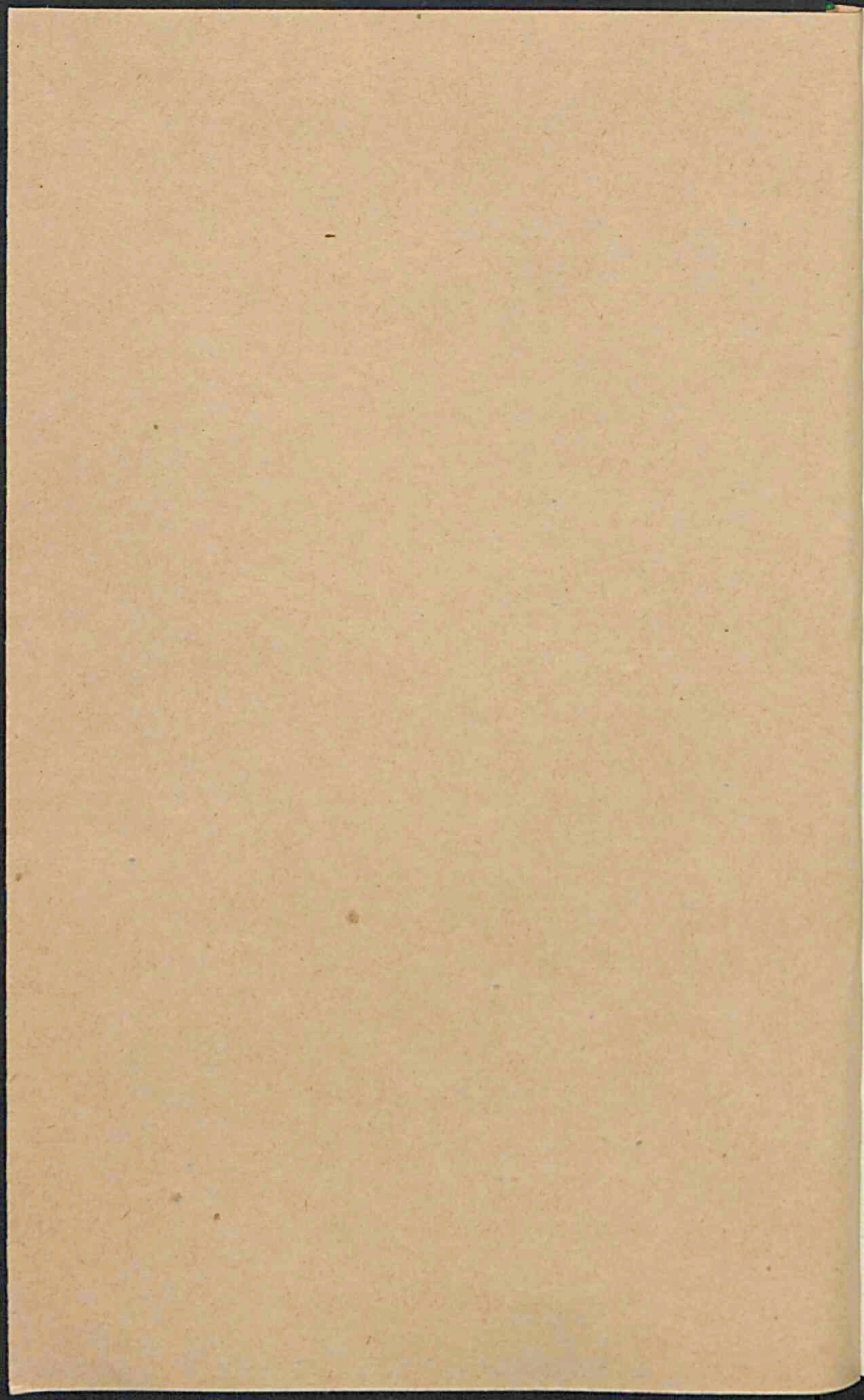
J. J. CLOTTERBOOKE PATIJN VAN KLOETINGE.

AFPERSING EN AFDREIGING.

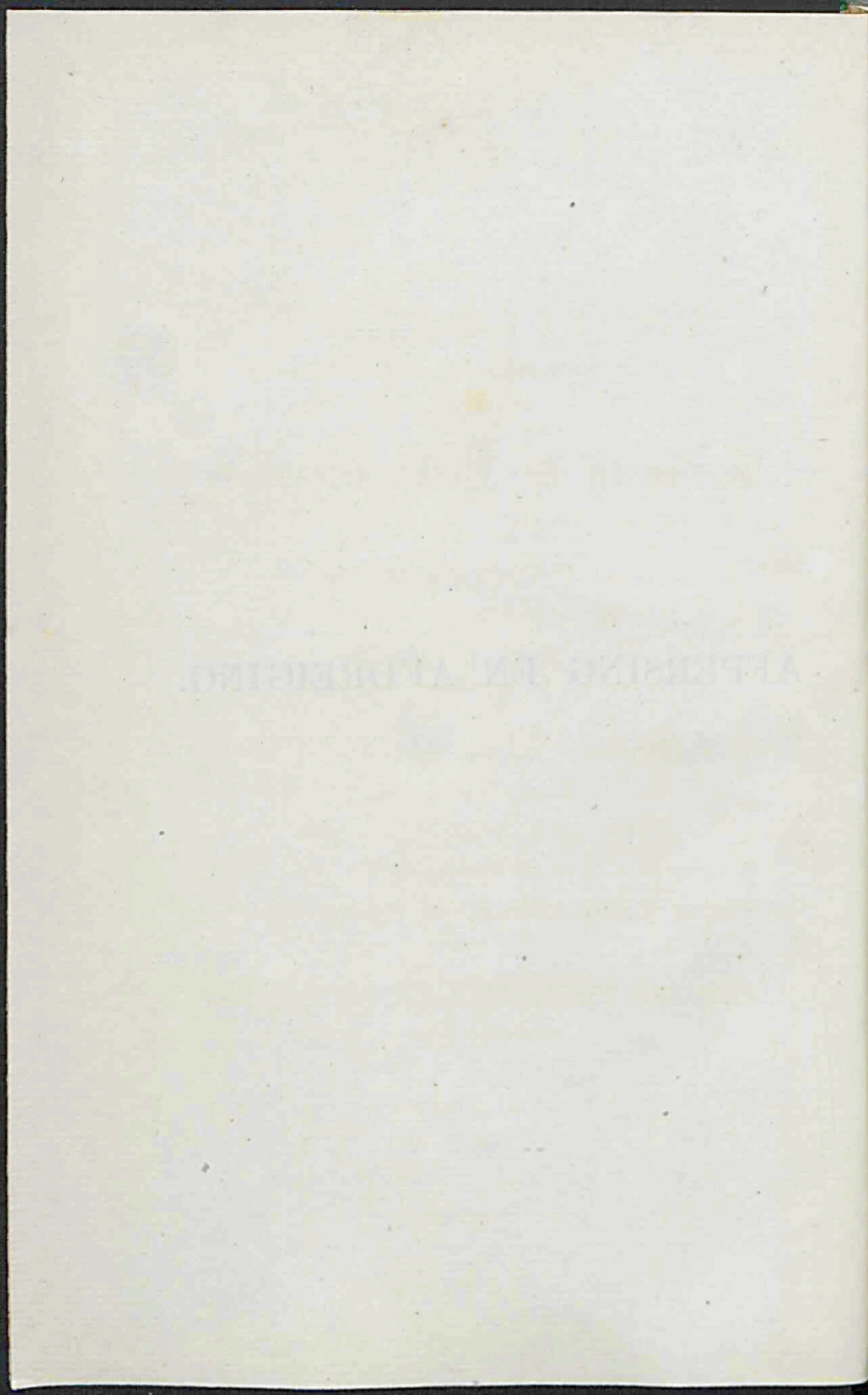
UTRECHT,
J. G. BROESE.
1888.

AFPERSING EN AFDREIGING.

Diss. 1888.
Afpersing en Afdreiging.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in de Rechtswetenschap

AAN DE

RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT

NA BEKOMEN MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. G. H. LAMERS

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER GODGELEERDHEID

EN

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

TEGEN DE BEDENKINGEN DER

RECHTSGELEERDE FACULTEIT

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag 8 Juni 1888, des namiddags ten 3½ ure

DOOR

JOHAN JACOB CLOTTERBOOKE PATIJN VAN KLOETINGE,

geboren te Zeist.

UTRECHT,

J. G. BROESE,

1888.

AFPERING EN AFDELING

PROEFSCHRIFT

TER VERDIENST VAN DE RECHT

Doctor in de Rechtswetenschap

WILHELMUS JACOBUS VAN DER WERF

IN VERBODEN VERBODEN VAN HET RECHT

DR. G. H. LAMERS

VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

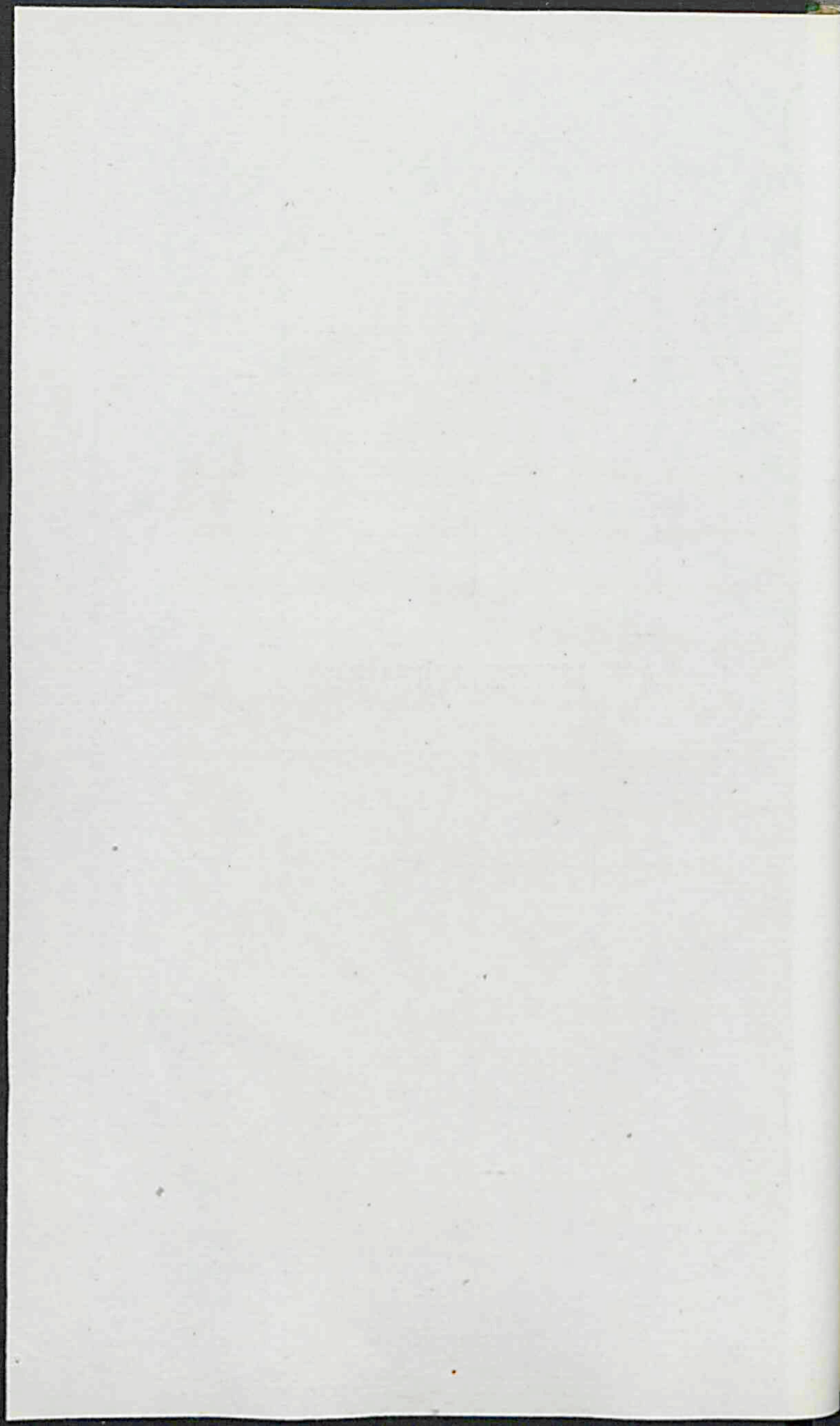
DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

DE VERDIENST VAN DE RECHT

Gedrukt ter „Utrechtsche Stoomdrukkerij” — Utrecht — Jeruzalemsteeg.

AAN MIJNE MOEDER.

Bij het eindigen mijner academische studiën voel ik mij gedrongen hier aan de Hoogleraren der Juridische Faculteit mijnen hartelijken dank te betuigen voor het onderwijs dat ik van hen heb mogen genieten.

In het bijzonder aan U, Hooggeleerde POLS, voor de betoonde hulpvaardigheid bij het samenstellen van dit proefschrift ondervonden.

Vrienden en kennissen „Au Revoir.”

P.

Es ist ein sehr interessantes Buch, das
ich kürzlich von dem Herrn Dr. H. H. H.
bekannt gemacht wurde. Es handelt sich
um eine sehr interessante Arbeit, die
ich sehr gerne lesen möchte. Ich habe
es mir schon bestellt und werde es
bald in meine Bibliothek aufnehmen.
Ich werde es Ihnen dann gerne
vorstellen.

INLEIDING.

De 13de titel van het 2de boek van ons Strafwetboek, art. 317—320, bevat onder het opschrift van afpersing en afdreiging eene soort van misdrijven die vroeger eene minder nauwkeurige plaats in de classificatie der misdrijven bekleedde, zoodat hun eigenaardig karakter niet zuiver uitkwam. In het Fransche recht vindt men voor het eerst in den Code van 1791 de afpersing (extorsion) als een zelfstandig misdrijf afgescheiden van het verwante misdrijf van knevelarij (concussion), maar werd het geplaatst in den titel van diefstal, waarin men later dieningevolge ook de afdreiging (chantage) plaatste. In het Belgische wetboek werd de afpersing met diefstal onder eene rubriek vereenigd, in het Duitsche met roof. Dit verschil van beschouwing is voor de verklaring der bepalingen niet onbelangrijk. Bij de bespreking dezer misdrijven, die ik tot onderwerp van dit proefschrift koos, heb ik mitsdien gemeend aan de behandeling van ons

recht eene bespreking van het Fransche, Belgische en Duitsche recht te moeten doen voorafgaan, alsmede eene korte vermelding van hetgeen het Romeinsche recht dien- aangaande reeds bevatte. Zoo ik met name bij het Duitsche recht breedvoeriger was, had dit nog eene andere reden. Naar aanleiding van de bepalingen van het Duitsche Wetboek zijn tal van vragen gerezen, die evenzeer bij ons kunnen rijzen. Daar nu de litteratuur en de rechtspraak over de bepalingen van ons recht nog weinig tot nadere ontwikkeling van onze bepalingen hebben geleverd, is de kennisneming dier vragen en van hare beantwoording in Duitschland van eenig belang.

§ I.

De 13de titel van het 47^e boek der Digesten »de concussione of concussoribus» bevat twee fragmenten.

1. Si simulato praesidis jussu concussio intervenit, ablatum eiusmodi terrore restitui praeses provinciae jubet et delictum coercet.

2. Concussionis judicium publicum non est; sed si ideo pecuniam quis accepit, quod crimen minatus sit, potest judicium publicum esse ex Senatus consultis, quibus poena legis Corneliae teneri jubentur qui in accusationem innocentium coierint quive ob accusandum vel non accusandum, denuntiandum vel non denuntiandum testimonium pecuniam acceperit.

Hier worden slechts twee gevallen genoemd.

1. Vreesaanjaging door het voorwendsel van een bevel van den praeses provinciae.

2. Door de bedreiging met eene aanklacht.

Lex 3. C. de conditione ob turpem causam.

Imp. Diocletianus et Maximianus. A. A. Dizoni militi.

Quod evitandi tirocinii causa dedisse te apud competentem judicem ei de quo quereris indubia probationis luce constiterit, instantia eius recipies qui memor censurae publicae post restitutionem pecuniae etiam concussionis crimen inultum esse non patietur.

PP. III K. Aug. ipsis IV et III AA. Conss.

Die het geld gegeven heeft was niet tot den dienst gehouden, anders zoude wegens zijne turpitude de terugvordering uitgesloten zijn. Het blijkt hier niet of hij, die hem met het tirocinium dreigde, hooger bevel heeft voorgewend of van zijne eigene macht misbruik heeft gemaakt.

Paulus, ad legem Corneliam testamentariam sententiarum receptarum, 5de boek titel 25 § 12.

Qui insignibus altioris ordinis utuntur, militiamque confingunt, quo quem terreant vel concutiant, humiliores capite puniuntur, honestiores in insulam deportantur.

Hugo Donellus ¹⁾ definieert »concussio id genus maleficii cum metu potestatis propriae vel alienae, aut judicii futuri, illicite injecto, aliquid extorquetur ab alio, id agente, ut alicujus rei praestatione se eo metu liberet.»

1) Comment. de jur. civ. 15de boek caput 39.

Ruimer is de bepaling die Jacobus Cujacius geeft »Concussio est terror injectus pecuniae vel alterius rei extorquendae causa.

Antonius Matthaeus ¹⁾ definieert concussio terror injectus pecuniae vel rei alicuius extorquendae gratia.

Wij lezen bij hem t. a. p. § 3 blz. 207 »porro sunt qui existimant hoc crimen a privatis duntaxat committi,” daar hij die met een imperium en potestas bekleed is en zulk een feit bedrijft niet wegens concussio wordt vervolgd maar volgens het publicum judicium repetundarum aangeklaagd wordt. Volgens Matthaeus is dit geen bezwaar daar de ambtenaar volgens de lex Julia repetundarum of wegens concussio kan vervolgd worden. Wanneer de concussio alleen door ambtenaren kon bedreven worden en de feiten onder de Lex Julia repetundarum vielen zoude de invoering van het crimen extraordinarium onnoodig geweest zijn. De concussio kan voor ambtenaren van minderen rang, wier handelingen niet onder het judicium repetundarum konden gebracht worden en voor personen welke geen ambt bekleedden, ingevoerd zijn geworden.

Lex 152. D. de regulis juris (50, 17) leert ons: »Hoc jure utimur, ut quidquid omnino per vim fiat, aut

1) De Criminibus Liber 47. t. 7.

in vis publicae aut in vis privatae crimen incidat," hoe komt men nu aan het crimen extraordinarium concussionis? Misschien zijn de bepalingen over de concussio gemaakt toen de wet over de vis nog niet die uitbreiding had gekregen welke zij in de Pandecten heeft. Het kan ook zijn dat voor vis fysiek geweld vereischt werd en voor de concussio psychische dwang (als bij de actio quod metus causa) voldoende was. ¹⁾

Mittermaier aanteekening op Feuerbach Lehrbuch des Peinlichen Rechts § 430 note 1. »Die concussion muss zweifach aufgefasst werden: 1) als eine von Staatsbeamten durch Missbrauch ihrer Amtsgewalt verübte Erpressung, wo es ein Amtsverbrechen ist (479a) oder 2) als ein von Privatpersonen begangenes verbrechen allein wenn es auch richtig ist dass das ältere römische Recht nichts von crimen concussionis kannte, so ist doch gewiss, dass man später einzelne

1) Savigny, System des heutigen Römischen Rechts, 3 bl. 101 n. a. John „Ueber den Begriff und die heutige anwendbarkeit des Römisch-rechtlichen crimen vis" Archiv des Criminalrechts 1854 bl. 71 waar wij lezen: 1. „dass ein zusammenhang zwischen metus (Hervorbringen von unfreier Willensbestimmung) und crimen vis nicht nachgewiesen werden kann; 2. das ein zusammenhang zwischen vis Corporalis und Crimen vis zweifellos ist."

Fälle einer psychologischen Gewalt, zur Erlangung von Vortheilen mit dem gemeinschaftlichen Namen hervorhob, weil man fand, dass diese Fälle nicht hinreichend unter andere Delictsformen gebracht werden können. (Pauli rec. sent. V tit. 25 § 12, L 6 § 3 D. de offic. praesid. L. 2. D. de concuss.)."

De vis compulsiva is bij de concussio bedoeld (psychische of psychologische dwang). Concutere beteekent oorspronkelijk, hevig bewegen, schudden. Een dief wil appelen van een boom stelen, het is hem te lastig op den boom te klimmen en de appels weg te nemen (*vis ablativa*). Daarom schudt hij den boom opdat deze de appels zelf zal geven (*vis compulsiva*) om van de hevige beweging bevrijd te worden. Donellus t. a. p. Caput 39. Het is alsof door de Dryade de ziel van den boom in beweging gebracht wordt. Wanneer een roover iemand aangrijpt en schudt zoodat de hoed van het hoofd en de beurs uit den zak valt; opdat hij zich deze zaken zal toeëigenen, is het »*vis ablativa* of *absoluta*." Dreigt hij hem met »*la vie ou la bourse*" en de aangevallene geeft zijne beurs over dan is het »*vis impulsiva*," de wil is door de vrees, dat het hem zijn leven kosten zal, in beweging gezet en de afgifte heeft plaats, ut eius praestatione se liberet eo metu.

§ II.

De C. P. van 7 October 1791 behandelt voor het eerst in de Fransche wetgeving de afpersing als een zelfstandige misdaad.

»Quiconque sera convaincu d'avoir extorqué par force ou par violence, la signature d'un écrit, d'un acte emportant obligation ou décharge, sera puni comme voleur à force ouverte et par violence envers les personnes, et encourra les peines portées aux cinq premiers articles de la présente section, suivant les circonstances qui auront accompagné les dites crimes." T. w. dat gelijk bij de geweldadige diefstal ook hier op verzwarende omstandigheden gelet wordt, openbare weg, braak enz. die de afpersing kunnen vergezellen.

De afpersing betrof alleen het teekenen van eene akte die verbindtenis of bevrijding medebracht. Verder ging art. 400 C. P. die bij het onderteekenen bijvoegt »la remise d'un écrit, d'un acte, d'un titre, d'une pièce quel-

conque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge."

De C. P. stelt in art. 400 tijdelijke dwangarbeid tegen hem, quiconque aura extorqué par force, violence ou contrainte, la signature ou la remise d'un écrit, d'un acte, d'un titre, d'une pièce quelconque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge. Dit art. staat in de 1ste Afd. van den 2^{den} titel die handelt over diefstal; van hier de vraag of de afpersing, beschreven in art. 400, een diefstal bevat.

Art. 379 bepaalt »Quiconque a soustrait frauduleusement une chose qui ne lui appartient pas, est coupable de vol." In art. 400 heeft echter geene soustraction plaats. Onder- teekent de schuldeischer, tengevolge der force etc., eene kwijting, dan is niets aan zijn bezit onttrokken, dus zal die extorsion niet onder de bepaling van diefstal vallen. Men heeft zich op art. 401 C. P. beroepen om er een diefstal in te kunnen vinden, »les autres vols non spécifiés" enz. Dit zal bevestigen dat de hier behandelde misdrijven allen diefstallen zijn. Hiertegen herinnert Rauter 1) »Quant à cet argument nous pensons qu'il perd sa force, par cette observation que l'article, n'a évidemment en vue

1) Traité du droit criminel N°. 524.

que la généralité des cas dont le chapitre dans lequel il se trouve venait de s'occuper. Want de woorden »de hier niet behandelde diefstallen» geven hoegenaamd niet te kennen dat er in deze afdeeling alleen van diefstal gesproken wordt, art. 401 zegt slechts dat de hier niet opgenoemde diefstallen volgens art. 401 met gevangenis zullen gestraft worden. Behoort de extorsion tot den diefstal, dan is ook art. 380 C. P. van toepassing en zal de zoon wegens afpersing, tegenover zijn vader gepleegd enz., niet gestraft worden. Zoo Chauveau en Hélie ¹⁾ »l'extorsion n'est qu'un vol commis à l'aide de la force, de la violence ou contrainte.

Rauter t. a. p. meent dat de wetgever hier hoofdzakelijk op het oog had »la violence envers la personne motivée par l'espoir d'un gain illicite, de sorte que malgré la place qu' occupe l'article 400, il s'agit plutôt d'un délit contre les personnes que d'un délit contre la propriété. Quid wanneer het afgeperste stuk nietig is in den vorm. Rauter acht ook dan art. 400 van toepassing, omdat de geweldpleging dezelfde is en al was het stuk en règle het toch vernietigbaar is. Anders Chauveau en Hélie, het art. betreft een geschrift contenant obligation disposition

1) Chapitre 60.

ou décharge, is het schrift in orde dan heeft het die bedoelde werking, die het verliest door de nietigheidverklaring en de gedwongene was aan het gevaar blootgesteld dat de nietigheid niet wordt uitgesproken, maar bij het blijkbaar nietige stuk, hetwelk geen oogenblik eene verbindtenis bevat, is eene geheele andere verhouding, dit staat gelijk met het afpersen van een onbeschreven blad, zoo m. i. terecht Chauveau en Hélie. Was het afgedreigde loterijbriefje reeds met eene niet uitgekomen dan is art. 400 niet van toepassing ¹⁾, gebeurde dit eerst later, dan wel, daar het stuk eene voorwaardelijke verbindtenis inhield, tenzij het geschrift eenige obligaties jegens den gedwongen bevatten moet, hetgeen de »signature" doet veronderstellen, in het andere geval is het gewoon diefstal met geweld. Zoo kunnen wij bij décharge aan eene, den afgedreigden toekomende quitantie denken, die hierdoor zijn bewijs van voldaan te hebben verliest en aan eene die hij, den extorquant zijnen schuldenaar, ter hand stelt. Voor het gevoelen dat in den C. P. de door bedreiging verkregene overgifte van een lichame-

1) Loterijbriefjes waarop prijzen zijn getrokken, zijn zoodanige titels als bedoeld worden in art. 400 C. P. Hooge Raad 19. 3. 1844, Weekblad 570.

lijke zaak, als diefstal moet beschouwd worden, zoodat ook dit geval onder het »qui a soustrait" valt, pleit de omstandigheid dat anders dit feit ongestraft zoude zijn.

Zoo luidt bij Mr. W. H. J. Roijaards ¹⁾ de 13de thesis »Alle kenmerken van diefstal zijn aanwezig wanneer de benadeelde door geweld tot overgifte van het goed is gedwongen." t. w. de geweldenaar neemt dan de zaak door de manus ministra weg. Die het goed over geeft is willenloos slechts een instrument tegen zich zelf. Bij deze interpretatio judaica blijft het woord soustraction ongeschonden en wordt eene booze gaping aangevuld.

Het ontwerp van den C. P. Belge (in werking getreden op 15 October 1867) bevatte »Quiconque aura extorqué par violence ou menaces la signature ou la remise d'un écrit, d'un acte, d'une pièce quelconque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge sera puni etc. Deze redactie werd door de kamer aangenomen.

De Senaat stelde voor »Quiconque aura extorqué à l'aide de violences au de menaces soit des fonds, valeurs, objets mobiliers, obligations, biljets, promesses, quittances, soit la signature ou la remise d'un document quelconque con-

1) Veranderingen in de gemeentelijke indeeling des Rijks, Beschouwingen naar aanleiding van artikel 2 der Grondwet.

tenant ou opérant obligation disposition ou décharge sera puni des peines portées aux articles précédents conformément aux distinctions qui y sont établies comme s'il avait commis un vol avec violences ou menaces.

Haus ¹⁾ zegt »l'extorsion n'est pas un vol proprement dit. Le vol en effet consiste dans la soustraction d'une chose; tandis que l'extorsion, soit de la signature, soit de la remise d'un écrit, suppose que le signataire ou le détenteur a été amené lui-même à signer ou à remettre l'écrit. Ensuite le vol peut se commettre avec ou sans contrainte, tandis que celle-ci est un élément caractéristique, une condition essentielle de l'extorsion." En zoo zegt de rapporteur der kamercommissie Pirmez dat het ontwerp, door de extorsion naast den diefstal, nadat alle soorten van diefstal behandeld zijn, te plaatsen, duidelijk genoeg te kennen geeft, qu'il en a fait une infraction sui generis, t. a. p. p. 540 n°. 13.

Art. 470 geeft ook duidelijk te kennen dat extorsion geen diefstal is door te zeggen dat hij die zich aan dit feit schuldig maakt zal gestraft worden »comme s'il avait commis un vol avec violences ou menaces," dus heeft hij eigenlijk niet gestolen. Nypels ziet alleen in het

1) Exposé des motifs III, p. 494, N°. 11.

geval dat tot het teekenen, het scheppen van het stuk gedwongen is een zelfstandige misdaad, bij den dwang tot overgifte van een reeds bestaand geschrift van die soort kon het feit »être qualifié extorsion, mais il pourra tout aussi bien être qualifié vol avec violence. Vooral is te letten op de uitbreiding door art. 478 C. P. B. aan art. 400 C. P. gegeven. Art. 400 C. P. bevatte nog niet de afpersing van fonds, valeurs, objets mobiliers, welke in art. 470 C. P. B. opgenomen is, dit artikel luidt: sera puni des peines portées à l'art 468, comme s'il avait commis un vol avec violences ou menaces, celui qui aura extorqué, à l'aide de violences ou de menaces, soit des fonds, valeurs, objets mobiliers, obligations, billets, promesses, quittances, soit la signature ou la remise d'un document quelconque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge.

De vraag is voorgekomen wat te doen wanneer de extorsie is aangenomen door de jury die verklaarde dat er geen geweld noch bedreiging plaats had. Het Fransche Hof van Cassatie ¹⁾ besliste 30 April 1830 en 17 October 1831 en het Hof van Brussel 10 Juni 1852 dat er dan eenvoudige diefstal plaats had. Het Hof van Cassatie

1) Dalloz Répertoire n°. 612, 2 Vol.

besliste later dat »la violence, la force, la contrainte sont les circonstances constitutives de l'extorsion et non des circonstances simplement aggravantes, que des lors ces circonstances disparaissant, il ne reste plus de fait punissable."

Nypels ¹⁾ bl. 154 vindt deze beslissing bij eene extorsion de signature niet te betwijfelen daar men niet kan begrijpen »comment une signature extorquée sans violence ni menace puisse avoir été donnée contre le gré du signataire; le mot »extorquée" dans ce cas est évidemment impropre." Maar ook bij eene gelijksoortige extorsion van een ander voorwerp in art. 470 C. P. genoemd, komt Nypels tot hetzelfde resultaat »la remise forcée d'une chose ne peut être considérée comme vol que quand elle est le résultat de la violence," daar er anders geen soustraction plaats heeft. Het is gebeurd dat iemand gedwongen was een orderbriefje te onderteekenen in hetwelk de naam van hem, aan wiens order zoude betaald worden, niet vermeld was. De dader werd veroordeeld wegens tentative d'extorsion, kwam hiertegen in cassatie en overeenkomstig het requisitoire van Merlin werd het verzoek verworpen 6. 2. 1812. ²⁾ Merlin

1) Le Code Pénal Belge interprété.

2) Dalloz. Rép. v. Vol. n°. 608.

zegt: »or celui qui dans le dessein de se créer par contrefaçon de l'écriture d'autrui une promesse ou une quittance d'argent, ne ferait par oubli, de quelque forme, qu'un acte nul, serait-il à l'abri du faux? Non certainement.

Dit gevoelen verdient m. i. de voorkeur daar de invulling van den naam van hem aan wien betaald zal worden, nadat door de geweldpleging de onderteekening, hier het essentiele, verkregen was, allergemakkelijkst kon gebeuren. Zoo besliste het Hof van Luik ¹⁾ 15 April 1861, in het geval waar ook de naam van den schuldeischer vergeten was »le nom du créancier pouvait être ajouté sans que cet acte changeât frauduleusement le caractère de l'acte, puisqu'il résultait de toutes les pièces de l'instruction que c'était au profit d'un nommé Evrard que l'extorsion avait eu lieu. Verder nam het Hof in aanmerking dat dit geschrift een begin van bewijs bij geschrifte leverde.

Dezelfde vraag deed zich voor bij het afpersen van eene onderteekening d'un acte qui était demeuré à l'état de blanc-seing. Het Hof van Cassatie ²⁾ had het arrest vernietigd dewijl het papier in den toestand van blanc-

1) Pasic. 2de deel pag. 386.

2) Arr. 19. 6. 45. Dalloz. 1845. 4. 122.

seing was gebleven en op zich zelve geene waarde had, une signature en blanc-seing. Voor een gelijksoortig geval zegt Merlin ¹⁾ »se procurer avec violence un titre que l'on peut à volonté rendre obligatoire, c'est évidemment la même chose que se procurer par violence, un titre contenant obligation." Later heeft het Hof van Cassatie ²⁾ aangenomen wanneer het blanc-seing devait contenir obligation de la part du signataire, dans was er poging tot extorsion.

Nypels vraagt: is eene »signature extorquée par violence" niet altijd bestemd de onderteekening te bevatten van een geschrift inhoudende verbindtenis, beschikking of kwijting. Doorgaans wel, maar kan een ontslagene bediende die een nieuwen dienst kan krijgen zoo hij een getuigenschrift van zijn goed gedrag overlegt, niet van zulk eene afgeperste handteekening gebruik willen maken. Zoo wisselformaatpapier genomen is zullen wij de praesumptie van Nypels mogen aannemen

Hoe komt de Fransche wetgever in 1832 bij art. 400 de bepaling te plaatsen, »Le saisi qui aura détruit, détourné ou tenté de détourner des objets saisis sur lui et confiés à sa garde sera puni des peines portées en

1) Répertoire de Jurisprudence v. Tentative n°. VI.

2) Arr. 27 Maart 1856 en 16 April 1857.

l'art 406." Behoort die bepaling niet veel eerder onder art. 408, waar gehandeld wordt over misbruik van vertrouwen in betrekking tot de zaken die aan iemand ter hand zijn gesteld à titre de dépôt. Art. 408 handelt van hem die de zaak en préjudice du propriétaire, possesseur ou détenteur verduisterd heeft en de beslaglegger kon als houder door den bewaarder beschouwd worden, toch was deze plaatsing niet doenlijk daar het volgende lid der bijvoeging van het geval handelt dat het goed bij den bewaarder vernield of weggenomen wordt, daar is aan geen misbruik van vertrouwen te denken. De eigenaar, onder wien beslag is gelegd, die de zaak wegmaakt begaat geen diefstal daar men niet zeggen kan dat het eene zaak was »qui ne lui appartenait pas." Daar nu ook art. 400 niet van diefstal spreekt was hier een geschikt schuilplaatsje voor dit misdrijf. Ook wanneer wij aan het afpersen eener quitantie denken is er eenige analogie, hierdoor heeft de verijdeling der vordering plaats, die heeft ook plaats door het betaalmiddel te vernielen of weg te maken.

Natuurlijk levert de opvatting van den wetgever van 28 April 1832 geen bewijs voor die van de opstellers van den C. P. van 1810.

§ III.

Bij de herzieningswet van den C. P. van 18 April—13 Mei 1863 is bij art. 400 bijgevoegd: »Quiconque à l'aide de menace écrite ou verbale, de révelations ou d'imputations diffamatoires aura extorqué ou tenté d'extorquer soit la remise de fonds ou valeurs soit la signature ou remise des écrits énumérés ci-dessus sera puni d'un emprisonnement d'un an à cinq ans et d'une amende de cinquante francs à trois mille francs." Deze paragraaf bevat de zoogenaamde chantage. Het woord »chantage" komt waarschijnlijk van de spreekwijze »faire chanter" doen betalen, hij zal moeten zingen ¹⁾.

In de motieven van de wet van 1863 wordt er op gewezen dat art. 405 C. P., hetgeen over escroquerie handelt, op de chantage niet van toepassing is.

1) In den Dictionnaire de l'Académie Française leest men: Chantage terme populaire, action de faire chanter quelqu'un c'est à dire de lui extorquer de l'argent en le menaçant de reveler quelque chose de scandaleux, ou de le diffamer.

Bij Morin ¹⁾ lezen wij »chantage expression moderne indiquant le fait de l'individu qui tente d'obtenir la remise de fonds ou valeurs en menaçant de divulger quelque acte scandaleux, souvent chimérique. C'est un mode d'escroquerie qui mérite toute la sévérité de la police et des tribunaux. Les dispositions sur l'escroquerie proprement dite sont assez larges pour atteindre l'action coupable qu'on appelle chantage." In de motieven van genoemde wet lezen wij: »Le chantage n'est pas l'escroquerie de l'article 405, celle-ci procède par la persuasion, par la ruse et par des manoeuvres frauduleuses, elle arrive à ses fins par les illusions qu'elle fait naître, par les craintes ou par les espérances chimériques qu'elle inspire. Le chantage n'est pas la menace de l'article 305. Celle-ci a surtout pour but d'inspirer la crainte d'une violence physique, elle peut exister sans ordre et sans condition; la condition, si elle existe, n'est pas toujours de se faire remettre une somme d'argent; la cupidité n'est pas de son essence, si bien que le Code Pénal l'a rangée parmi les crimes contre les personnes et non parmi les crimes contre les propriétés. Le chantage a pour effet d'arracher une somme d'argent en influençant la volonté par la

1) Répertoire de droit criminel.

crainte d'un mal véritable et sérieux; c'est une extorsion; si le mal était craint pour la personne; ce serait une violence physique, comme il est craint pour la réputation et l'honneur c'est une violence morale. Voilà son caractère; voilà le genre auquel il appartient; voilà pourquoi s'il prend une place dans le Code Pénal c'est dans l'article 400 que cette place est marquée.

De C. P. B. heeft de chantage niet opgenomen, Nypels t. a. pl. n°. 13. »Les termes de notre article 470 permettent-ils d'y faire rentrer tous les faits de chantage que comprend la nouvelle disposition ajoutée à l'article 400 du C. P. Français? Cela me semble tout au moins fort douteux.»

Ook het R. S. G. B. maakt geene uitdrukkelijke melding van de chantage, toch kan deze onder art. 253 vallen. Daar de bedreiging niet nader is aangewezen kan zij ook de bedreiging bevatten van een slechten naam te zullen bezorgen.

Een interessant voorbeeld van zulke bedreiging vinden wij in Livius. 1) »Ubi (Sextus Tarquinius) obstinatum videbat et ne mortis quidem metu inclinari, addit ad metum dedecus, cum mortua jugulatum servum nudum

1) 1, 5, 8.

positurum ait, ut in sordido adulterio necata dicatur." Men heeft er over getwist of men de afdreiging alleen zal straffen wanneer een onwaar feit (*imputation d'un fait faux*) ten laste gelegd wordt of ook bij de bedreiging van bekendmaking van een waar feit.

Mr. Beelaerts van Blokland ¹⁾ bl. 13 meent »daar het zelden a priori blijken zal of het feit waar of onwaar is, zal dit door een omslachtig en voor den gelaedeerden meestal niet zeer aangenaam rechterlijk onderzoek moeten uitgemaakt worden." Tegen deze bedenking is aan te voeren dat, wanneer men de chantage alleen op klachte vervolgt, de gelaedeerde gerust de klacht kan doen, indien hij het feit niet heeft bedreven; valsche getuigen zijn toch niet zoo licht te verkrijgen.

Overigens is dit verschil te verwerpen, al is het feit waar behoeft daarom de bedreigde wegens deze daad nog geene melkkoe van den bedreiger te worden. De merkwaardige zaak van een notaris te 's Gravenhage levert hier een treffend voorbeeld. Hij had de minuten van zijn vader in bewaring; deze had vergeten een bij hem gedeponeerd testament te onderteekenen. Toen na het over-

1) Afzetterij (Chantage). Aanteekening op art. 351 ontwerp strafwetboek. Leiden 1876.

lijden van den testateur dit moest worden overgelegd plaatste hij den naam van zijnen vader onder het testament. Een klerk die dit gemerkt had drong hem door herhaalde bedreiging met denonciatie, wanneer hij hem niet afkocht, zoo in het nauw dat deze, om zich van zijn vampir te bevrijden, zijn misstap aan het O. M. aangaf.

De staat moge belang hebben dat de misdrijven aan den dag komen maar dit is geen reden om den afdreiger, die niet in het belang van den staat handelt een vrijbrief te geven. De afdreiger randt de persoon aan door hem angst aan te jagen en daar de prikkel tot zulk eene daad uit winstbejag, om een vermogensvoordeel te bereiken, grooter is dan bij gewone Nöthigung is het noodig hierop eene zwaardere straf te stellen. Vreemd is zeker het beweren van Jules Favre dat ook bij de bedreiging van de *imputation d'un fait faux*, de dader straffeloos moest zijn, niettegenstaande de beleedigde de bescherming van den Staat verdiende, want in zijn eigen belang is het wenschelijk de strafvervolging niet toe te staan aangezien daardoor een schandaal zoude ontstaan hetwelk hij liever zoude willen vermijden.

Dit is echter alleen een grond om er een klachtdelict van te maken, daardoor heeft de bedreigde het in zijn macht of hij er grootere ruchtbaarheid aan geven wil of

niet. Hij kan er ook op rekenen dat wanneer hij het stilzwijgen niet koopt, de teleurgestelde bedreiger het feit zal doen rondbazuinen en dus zal hij liever de zaak aan den rechter overgeven om niet op herhaalde bedreigingen te moeten zingen.

»Men schijnt te vergeten, zegt Beelaerts van Blokland bl. 16 tegen de redevoering van Jules Favre, dat het misdrijf gewoonlijk, zoo niet altijd, onder vier oogen geschiedt, zoodat de bedreigde de klacht zal indienen of niet zooals hem goeddunkt; is hij bevreesd voor schandaal zal hij zwijgen, ziet hij daar echter niet tegen op dan zal hij den dader zijn rechtmatige straf doen ondergaan.»

Is de bedreiging mondeling onder vier oogen gedaan, dan zal het den bedreigde weinig baten de klacht in te dienen, daar er slechts één getuige bestaat en voor aanwijzingen geen gelegenheid zijn zal.

Wanneer Jules Favre zegt »jusqu'à présent ces sortes d'ignominies étaient écrasées par le dédain», dan schijnt hij te overdrijven, daar wij zien dat herhaaldelijk wegens zulke laagheden vervolgingen zijn ingesteld.

Wij lezen in een Arrest van het Hof van Cassatie van 12 November 1819 »Le fait d'un créancier de se faire souscrire par son débiteur une obligation pour une somme

audessus de celle qu'il devait, en le menaçant de poursuites criminelles à raison d'un délit dont le débiteur est coupable envers le créancier, ne constitue de la part de ce dernier aucune manoeuvre frauduleuse dans le sens de la loi. Le fait de menacer une personne de dénoncer un délit qu'elle a commis afin de se faire remettre une somme d'argent, n'est point l'annonce d'un événement chimérique et des lors n'est point un élément du délit.

6 Januari 1854.

Bij een Arrest van 14 September 1858 werd beslist »Le chantage qui a pour objet au moyen d'une dénonciation calomnieuse appuyée de manoeuvres, propres à faire croire à la réalité des délits dénoncés (tels que des faits d'adultère et d'empoisonnement) d'arracher à celui qu'on menace des sommes d'argent ou la subscription de promesses, est une variété du délit d'escroquerie.

De H. R. heeft op 13 Juni 1871 beslist, dat de vereischten van bedriegelijke oplichting aanwezig zijn wanneer aan iemand, die op eene afgelegene plaats gelokt, van crimen nefandum is beticht, ten einde het stilzwijgen daarover zoude worden bewaard, gelden zijn afgedwongen door personen die zich valschelijk voor politieagenten uitgaven. Daar het crimen nefandum als zoodanig niet strafbaar is was de vrees van ter dier zake vervolgd te

zullen worden de vrees voor eene hersenschimmige gebeurtenis. Twee personen waren door het Gerechtshof van Noord-Holland tot gevangenisstraf van vijf jaren en vijf en twintig gulden boete veroordeeld wegens het lokken van den getuige B. naar eene afgelegene plaats in den Haarlemmerhout en het afdwingen van eene som gelds bedragende f 50, door zich voor te doen als politieagenten en hem met eene aanklacht wegens crimen nefandum te bedreigen. De Advocaat-Generaal Römer eischte bevestiging daar art. 405 C. P. niet verkeerd was toegepast. De H. R. vereenigde zich met deze conclusie:

»Overwegende dat deze feiten al de bestanddeelen van bedriegelijke oplichting bevatten, dat immers het zich uitgeven voor politiebeamten het aannemen was van eene valsche qualiteit, de vrees die bij den persoon tegen wien de feiten zijn gepleegd, werd opgewekt dat hij ter zake van crimen nefandum zoude kunnen worden vervolgd, was de vrees voor eene hersenschimmige gebeurtenis en het zich doen afgeven eerst van het horloge later van eene geldsom tot lossing van dat pand, was het zich bedriegelijk meester maken van een anders goed.

O, dat nu wel bij de ontwikkeling van het middel is beweerd dat het voor de qualificatie van oplichting noodwendig vereischte dat het afgeven van gelden een gevolg

zij van de aangenomene valsche qualiteit, in casu niet aanwezig is, vermits het crimen nefandum hier te lande geen strafbaar feit is en de vrees daarvoor gestraft te zullen worden dus in een redelijk mensch niet kan opkomen.

O. echter dat het crimen nefandum wanneer het in het openbaar gepleegd is, als outrage public à la pudeur strafbaar is; en dat bovendien niet alleen de vrees voor straf maar reeds die voor eene voorgespiegelde vervolging ter zake van die misdaad, die hem, die daaraan voor schuldig gehouden wordt aan den afschuw zijner medeburgers blootstelt, allezins het vermogen kan hebben om een redelijk en zelfstandig man tot afkoop van zoodanige vervolging of beschuldiging te bewegen.

O. dat ook het beweerde, dat in deze slechts aan eene mondelinge bedreiging zoude te denken vallen, is ongegrond; dat het toch in casu niet was eene bedreiging zonder meer, maar eene bedreiging onder aanneming van eene valsche qualiteit met voorspiegeling eener hersenschimmige gebeurtenis, geschikt tot vreesaanjaging en het zich tengevolge van het een ander doen afgeven van eene geldsom, d. i. met al de vereischten van het wanbedrijf van bedriegelijke oplichting.

O. dat dit middel alzoo is ongegrond, verwerpt enz.

Mr. Beelaerts van Blokland ¹⁾ vindt het dispositief van het arrest volkomen juist, omdat Chantage zich zoozeer gehuld had in het kleed van bedrog dat inderdaad behalve afzetterij ook oplichting aanwezig was (bl. 28); omdat chantage zich hier in den vorm van oplichting had voorgedaan bl. 31.

Mr. G. F. A. Leesberg ²⁾ meent dat de redactie van art. 405 C. P. niet toelaat Chantage volgens dat art. te straffen, tenzij het zich in gezelschap van oplichting (species van bedrog) voordoet. »Ik zeg in gezelschap want m. i. is deze uitdrukking juister dan die door den schrijver gebezigde »in het kleed gehuld van bedrog pag. 28 in den vorm oplichting pag. 31 omdat heterogene misdrijven d. w. z. uit verschillende bestanddeelen samengesteld zich niet in het kleed of den vorm van het andere misdrijf kunnen voordoen, wel concursus idealis vormen, bv. diefstal kan zich niet voordoen in den vorm van moord maar vormt daarmede concursus als het in gezelschap van moord (doodslag) voorkomt (art. 304 C. P. in verband met art. 43 der wet van 29 Juni 1854 Stbl. 102).» Wanneer Chantage op zich zelf niet strafbaar is

* 1) Bl. 31.

2) Themis 1878, bl. 188.

dan valt ook aan geen concursus van Chantage met bedrog of een ander misdrijf te denken.

Mr. Beelaerts van Blokland ¹⁾ vindt het in genoemd arrest zeer verkeerd dat ook gesproken wordt van vrees voor eene hersenschimmige gebeurtenis. Het aannemen van de qualiteit van politieagent was reeds genoeg om de strafbaarheid te doen ontstaan. Maar hoe zal het valschelijk beweren van deze hoedanigheid er toe leiden den ander tot afgifte van geld te bewegen?

In de tijd van kermis en nieuwjaar wanneer het de gewoonte is fooien te geven en dit ook aan politiedienaren geschiedt zal die aanneming van die qualiteit op zich zelve genoeg zijn; maar in het voorgestelde geval moest er iets bijkomen om het aannemen van die hoedanigheid strafbaar te maken, nl. het bedreigen met aangifte of arrestatie. Bij ontdekking op heeterdaad is iedereen hiertoe bevoegd en de ambtenaar verplicht.

Een ander redmiddel is aangenomen bij een arrest van het Hof van Zuid-Holland 27 Maart 1875 waarbij twee personen wegens bedelarij in vereeniging tot gevangenisstraf van twee jaren en zes maanden en vervolgens opzending naar een bedelaarsgesticht veroordeeld werden.

1) Bl. 31.

Ook hier was bedreiging met betichting van crimen nefandum om geld af te persen.

Mr. Beelarts van Blokland ¹⁾ houdt de qualificatie van bedelen met bedreiging art. 276 C. P. juister dan in verbinding, daar de uitdrukking dreigementen geheel onbeperkt is en dus ook de bedreiging van aangifte van het crimen nefandum kan bevatten. Toch vindt hij ook deze qualificatie niet goed, »het valt namelijk in het oog dat er tusschen beide misdrijven een groot onderscheid bestaat en dat de wetgever bij de behandeling der bedelarij, welke op zich zelf geen rechtsverkortung bevat maar alleen gevaar voor rechtsschennis doet ontstaan, niet heeft gedacht aan zulk een laag en onzedelijk misdrijf als afzetterij. Bij dit laatste heeft de dader vooraf een vast plan bedacht dat naar menschelijke berekening zijn slachtoffer tot het beoogde doel zal brengen, terwijl de bedelaar, zelfs indien hij dreigementen bezigt hiermede gewoonlijk eerst voor den dag komt als de aalmoes hem geweigerd is' bl. 34, Zeker moet men hem toestemmen dat juist het herhaald inroepen der welwillendheid voor een armen (en door den armen) het begrip der bedelarij vestigt Nu mag het zijn dat de lieden van de vergiftigde pen, die door de

1) Bl. 35.

afgeperste gelden een goed leven hebben bedelaren zouden zijn indien deze Pactolus hun niet toevloede, maar zeer dikwijls geschiedt het door lieden die hun brood hebben al is het als correspondent of redacteur van een schandblaadje; bij hun optreden wordt aan geen bedelarij gedacht, maar een vaste prijs geëischt.

§ IV.

Raub und Erpressung. Merkel¹⁾. § 253 RStrGB.
»Wer, um sich oder einem Dritten einen rechtswidrigen Vermögensvorteil zu verschaffen, einen Anderen durch Gewalt oder Drohung zu einer Handlung, Duldung oder Unterlassung nöthigt, ist wegen Erpressung mit Gefängnis nicht unter Einem Monat zu bestrafen. Der Versuch ist strafbar. De hierbij in aanmerking komende handelingen geven eene drievoudige juridieke qualificatie. Het Pruiss. StrGB. § 234 zegt: »Wer, um sich oder Dritten einen rechtswidrigen Vorthail zu verschaffen einen Anderen zu einer Handlung oder Unterlassung dadurch zwingt, oder zu zwingen versucht, dasz er denselben schriftlich oder mündlich mit der Verübung eines Verbrechens oder Vergehens bedroht, macht sich der Erpressung schuldig.»

De Duitsche strafwet kent:

1°. eenvoudige afdreiging, door gebruik te maken van geweld of bedreiging. § 253.

1) Holzendorff. Handbuch des Deutschen strafrechts. III bl. 724.

2°. gequalificeerde, door bedreiging met moord, brandstichting of bewerking van eene overstroming, Ueberschwemmung door dijkdoorsteking. § 254.

3°. Räuberische Erpressung, door geweld tegen eene persoon of door gebruikmaking van bedreiging met tegenwoordig gevaar voor lijf of leven. § 255.

De in § 253 RStrGB. genoemde handelingen geven drievoudige juridische qualificaties te kennen.

1°. Vertoonen zij zich als aanranding van het vermogensrecht.

2°. bevatten zij eene richting tegen de vrijheid van den wil. Vele zagen het wezenlijke kenmerk in de dikwijls er bij voorkomende vervalsching der waarheid (Wahrheitsentstellung) als middel der overweldiging en brachten daarom de concussio tot de valscheit. De nieuwe wetgeving stelt haar wegens genoemde punten naast den roof.

3°. Eindelijk komt in eenige gevallen der Concussio het misbruiken van werkelijk toekomende of aangematigde openbare bevoegdheid te voorschijn. De gevallen, waarin aan dit misbruik een zelfstandig karakter toekomt, zijn onder de ambtsmisdaden geregeld.

De definitie van het RStrGB. wijkt van het Pruiss. StrafGB. § 234 af door zich meer aan de overige Deutsche strafwetboeken aan te sluiten, daar het in plaats van

»rechtswidriges Vortheil" nu heet »ein rechtswidriges Vermögensvortheil"; dit geeft aan de afpersing eene bepaalde betrekking tot de vermogensrechten en deze aanrandende misdrijven. Verder is het begrip wat de handeling betreft ruimer, het is geen vereischte meer dat met het uitvoeren van een misdrijf gedreigd zij ¹⁾).

Beide wetboeken zijn daarin gelijk, dat zij Raub en Erpressung in dezelfde afdeeling behandelen.

Of door fysieke dwang concussio kan geschieden? A. grijpt de hand van B. waarin deze een horloge heeft, knijpt die dicht en zegt »geef nu de hand aan C., vervolgens laat hij de hand van B. los, zoodat het horloge in de hand van C. valt; dan is er geen concussio, de wil van B. had hier geen deel aan de handeling. Evenmin in het geval indien A. de hand van B. vasthoudt en op

1) Katz. Gerichtssaal 1879, bl. 435. Auch der Norddeutsche Entwurf bestraft nur die Bedrohung mit der Verübung eines Verbrechens und selbst der neueste Strafgesetzentwurf, der von Holland vom 22 Februar 1879 art. 344 bestraft als einfache Erpressung (afzetterij) nur die Bedrohung mit Schmähung oder Schmäschrift, Art. 318. Hier heeft eene vergissing plaats; Katz heeft het voorafgaand artikel over het hoofd gezien waar sprake is van geweld en bedreiging met geweld. De bedreiging met smaad of smaadschrift kan men niet onder bedreiging met geweld brengen

die wijze de onderteekening onder eene schuldbekentenis of een quitantie zet, stel dat beider hand zeer op elkander geleek, toch heeft de gedwongene er geen deel aan; maar onderteekent hij eene schuldbekentenis, wissel of orderbriefje ten gevolge van bedreiging, dus van psychischen of moreelen dwang, dan heeft hij met zijnen wil gehandeld en geldt »si liber fuissem noluissem, tamen coactus volui" 1).

Dat physiek geweld psychischen dwang kan medebrengen zien wij aan de pijnbank.

Bij de question comminatoire werd alleen op iemand

1) Zwang oder Gewalt (vis) bezeichnet zwei ganz verschiedene Arten der Einwirkung eines Menschen auf einen andern.

1. Ueberwältigung durch körperliche Uebermacht, so dasz sich der Gezwungene bloß leidend verhält. Wenn Z. B. Einer dem Andern mit Gewalt die Hand zur Unterschrift einer Urkunde führt, so liegt darin, eben so wie bei der von einem Andern nachgemachten Unterschrift, gar keine Einwilligung, sondern höchstens der täuschende Schein einer solchen. Die Neueren nennen diese Art der Gewalt vis absoluta.

2. Einwirkung auf den Willen des Handelnden durch Drohung, also durch die zu diesem Zweck in ihm absichtlich erregte Furcht, bei den Neueren vis compulsiva genannt. F. C. von Savigny. System des heutigen Römischen Rechts. III bl. 100.

gewerkt door het vertoonen van de martelwerktuigen maar bij de question préparatoire en préalable werd van deze gebruik gemaakt om hem, door de angst voor verdere pijniging, de bekentenis van eigene schuld en van medeplichtigen af te persen. De Chouanneurs en Chauffeurs plaatsten de voeten van den aangevallenen bij het vuur en schoven hun slachtoffer er verder in om hem te dwingen aan te wijzen waar zij hun geld geborgen hadden. Dus weder lichamelijk geweld, aandoening om den wil te dwingen, dus kan de vis compulsiva, door geweld tegen den persoon, bewerkt worden.

Bedreiging met geweld kan zonder aanranding des persoons plaats hebben. A. dreigt B. diens kostbaar sêvre porselein servies te vernielen indien hij hem niet eene zekere som gelds geeft. Ludwig Börne v. H. Heine »Ich habe noch diesen Morgen, setzte Börne hinzu, ihn (Napoleon) bewundert, als ich in diesem Buche, er zeigte auf Thiers Revolutionsgeschichte, die vortreffliche Anekdote las wie Napoleon zu Udine eine Entrevue mit Kobentzel hat und im Eifer des Gesprächs das Porzellan zerschlägt das Kobentzel einst von der Kaiserin Catharina erhalten und gewisz sehr liebte. Dieses zerschlagene Porzellan hat vielleicht den Frieden von Campo-Formio herbeigeführt. Der Kobentzel dachte gewisz, mein Kaiser

hat soviel Porzellan, und das gibt ein Unglück wenn der Kerl nach Wien käme und gar zu feurig in Eifer gerieth, das Beste ist, wir machen mit ihm Friede. (bl. 15)

Vreemd is voorzeker het beweren van Temme dat de bedreiging met mechanisch geweld tot het Crimen vis behoort en het bedreigen met zulke handelingen »die ohne mechanische Gewalt, auf eine andere Weise mittelbar oder unmittelbar für den Bedroheten mit einem wirklichen Nachteil verknüpft sein muszten, im Falle der Beabsichtigung eines Vermögensvortheils" tot de concussio brengen is en hij niettemin de vroegere praktijk goedkeurt. Een staaltje hiervan vinden wij bij Buchardi. ¹⁾

Ein Schafhirt beging in der Weise eine Concussion, dasz er einen armen Lehrburschen, der den Miszhandlungen seines Meisters entlaufen war, unter der Drohung sein Stükchen Tuch abdrängte, dasz er ihn zu seinem Meister zurückbringen würde. Er wurde dafür mit den Staupbesen ²⁾ bestraft. Konnte wohl hier das Zurück-

1) Arch. des Criminalrechts 1846. bl. 287.

2) Strijk. Usus modernus Pand. P. V p. 648. Citeert Ord. Politic. des Herz. Magdeburg. Wer auf der Strasse oder im Hause einen Andern bedroht, Geld von ihm zu erpressen, ober ihn gleich wirklich nicht angreift, auch nichts von ihm erhält, der soll mit dem Schwert vom Leben zum Tode gebracht werden. Da Iemand durch seine richterliche

bringen nach dem Hause des Lehrherrn ohne Anwendung von einer mechanischen Gewalt geschehen?"

Maar is het bedreigen met dit mechanisch geweld reeds zulk eene aantasting van het lichaam dat het eene vis absoluta of ablativa bewerkt; hier is zuiver psychische dwang, vrees.

Eveneens is het onbegrijpelijk dat Burchardi t. a. p. bl. 296 na geschreven te hebben: »Das eigentliche kriterische Unterscheidungszeichen besteht also selbst für die Form, in welcher keine Gegenleistung vorkommt, darin, dass die Concussion immer eine Leistung des Bedrohten voraussetzt. Der Raub charakterisirt sich im Gegensatze davon nur durch ein passives Verhalten d. h. durch eine Duldung des Damnificaten, zegt, Dieses Raubmerkmal ist aber nichts Eessentielles, sondern nur ein Naturales. Denn es kann recht wohl vorkommen, dass der Bedrohte sich zu einer Leistung versteht, in welchem Falle dessen ungeachtet ein Raub angenommen werden musz. Z. B. Der A. überfällt den B. auf offener Landstrasse und

und obrigkeitliche Gewalt oder durch andere Schrecken von Iemand Geld erpresst, oder durch dergleichen Schrecken oder Gewalt zu etwas anders, als unzulässigen Heirathen, kaufen oder verkaufen wider seinen Willen zwinget. Aangehaald bei Katz bl. 439.

setzt ihm ein scharfgeladenes Pistol mit den Worten auf die Brust »die Börse, oder das Leben.“ Der Bedrohte übergiebt darauf dem Verbrecher seine Geldbörse.

Hier liegt ein Straszenraub, und bei der Versetzung der That an einen andern Ort ein Raub, und keine Concussion vor. Nöthigt dagegen der A. den B. unter der Drohung des Todtschieszens zur Ausstellung eines Schuldscheines über 1000 Thlr. so ist eine Concussion vorhanden. Denn die Leistung des Bedrohten ist hier so geeigenthümlicht dasz unbedenklich von einem Raube nicht die Rede sein kann. Nöthigt endlich der A. den B. unter Androhung nicht augenblicklicher, sonder künftiger Uebel zur Uebergabe des bei sich führenden Geldes, so kan ebenfalls kein Raub sondern nur eine Concussion angenommen werden. ¹⁾.

Afpersing is niet eene soort van bedrog of valsheid. Bij de eerste wordt op den wil gewerkt, bij valsheid en bedrog op het waarnemings- of onderscheidingsvermogen. Bij de afpersing weet hij die de zaak geeft dat hij niet gehouden is haar te geven, bij valsheid en bedrog is hij in de dwaling gebracht dat hij ze geven

1) Burchardi „Das Verbrechen der Concussion nach preussischem Rechte. Archiv. des Criminalrechts bl. 296.

moet; bv. hij die tengevolge van bedrog een paard verkoopt verkeert in de meening dat hij het paard leveren moet. Is de onderteekening van eene schuldbekentenis afgedwongen en wordt dit tegen een erfgenaam, die van de zaak onkundig is gebruikt, dan zal er bedrog bij komen.

Afpersing verschilt van eigenrichting daarin dat deze »ihrer Natur nach ein sogenanntes inneres Staatsverbrechen, derer eigentliches Wesen in der Selbstrealisirung eines wirklichen oder vermeintlichen Rechts besteht. Die Concussion ist dagegen ein s. g. Privatverbrechen" ¹⁾, dat niet de realiseering van een recht bedoelt maar volgens haren inhoud geheel en al eene wederrechtelijke handeling is.

Er is echter tusschen beide misdrijven een aanmerkelijk verschil. Bij de afpersing wil de dader hem, tegen wien hij optreedt, tot eene handeling gedoogen of niet doen dwingen, hij wil hem dwingen zijn wil werkzaam te doen worden. De afdreiger wil niet als de roover den beleedigden willenloos maken »er will im Gegentheil die Willensthätigkeit des Verletzten provociren, aber nur in der Richtung die er ihm vorschreibt" ²⁾.

1) Burchardi bl. 291.

2) K a t z. Gerichtssaal 428.

»Er giebt das Werkzeug zu seiner eigenen Verletzung ab" (gelijk bij bedrog). Het nadeel ontstaat uit zijn eigen wil (als *causa proxima*) door zijne toestemming. Het strafbare ligt daarin dat deze op strafbare wijze bepaald werd, »in dasjenige einzuwilligen, was der Natur der Sache nach ihm widerstreben musz. Glaser" ¹⁾.

Bij de afpersing is het vrees, bij bedrog het in dwaling gebracht zijn (»ein die Beschädigung Verdeckender Irrthum") ²⁾.

Bij de afpersing weet de beleedigde dat hij zich benadeelt, bij bedrog meent hij dat hij in zijn voordeel handelt.

Dreigt iemand met een ongeladen pistool N. dood te schieten indien hij hem niet zijne beurs geeft dan is N. niet door bedrog maar door vrees daartoe aangezet. Iemand maakt N. wijs dat zijne koe erg ziek is, deze verkoopt haar nu voor een spotprijs, dan heeft er bedrog plaats. N. verkoopt haar om ze niet geheel en al te verliezen. De dwaling bedekt hier de benadeelende hoedanigheid der handeling. Was de koe werkelijk zoo erg ziek dan was de verkoop in het belang des verkoopers.

In eene streek die veel van eene daar vertoevende

1) Bl. 258.

2) Merkel. Holzendorff III. bl. 730.

rooversbende te lijden had begaf zich iemand naar een eenigzins afgelegen liggend huis en verklaarde lid van die bende te zijn, sprak van een zestal makkers die in de nabijheid wachtende waren en dreigde spoedig met deze terug te zullen keeren indien hem niet eene zekere som gelds werd ter hand gesteld; hierdoor verkreeg hij het geld. Het beweerde was onwaar, had hier bedrog, afpersing of een concursus idealis (formalis) van beiden plaats.

De afgifte van het geld was geschied uit vrees voor de uitplundering. Het onware beweren dat hij lid van de bende was en dat zijne makkers zouden komen om te plunderen strekte alleen tot vreesaanjaging en hierdoor werd de afkoopsom verkregen, dus is hier eenvoudige afpersing zoo Katz t. a. p. bl. 426. Glaser ¹⁾ ziet in dit geval samenloop van List en Drohung.

Iemand sluit N. op in eene kamer om de overige vertrekken te plunderen, nu is er, zegt Katz, objectiver und subjectiver Causalzusammenhang ²⁾. De dader bereikt zijn doel slechts daardoor dat hij N. door de opsluiting dwingt de plundering te gedoogen. Anders Wächter ³⁾

1) Abhandlungen aus den Oester. Strafrecht I bl. 260.

2) Katz t. a. p. bl. 430.

3) Bl. 168. Gerichtssaal 1875.

»Das Einschliessen ist gar nicht das Mittel zu einer Erpressung, da es nicht in einem maaszgebenden, bestimmenden Zusammenhang mit der späteren That des Einschlieszenden, durch die er sich den Vortheil verschaffen will, steht.

Hij wil zich slechts door het opsluiten tegen eene verrassing bij zijne bedoelde verdere handeling beschermen) hij wil echter niet door gene handeling, de zaken die hij zich door eene latere handeling tracht toe te eigenen, von dem Genöthigten erpressen. Deze latere handeling is eene geheele zelfstandige. Het insluiten is geheel en al eene afgescheidene handeling van die waardoor hij zaken wegnemen en zich toe eigenen dus stelen wil. Dit geval is niets anders dan diefstal in vereeniging met insluiting. Zoodanige insluiting kan echter een afpersingsmiddel worden wanneer de ingeslotene door de bedreiging van langer opgesloten te zullen blijven tot iets gedwongen wordt. Wächter ¹⁾ haalt het geval aan van een schoolmeester die een gebouw binnenging om het nader te bezichtigen waarop een der werklieden de deur sloot en weigerde hem er uit te laten indien hij niet een gulden betaalde. »Hier lag durchaus der Thatbestand einer

1) T. a. p. bl. 169.

einfachen Erpressung vor durch Bedrohung mit Fortdauer der Gewalt gegen die Person mit welcher der Arbeiter begonnen hatte." Hetzelfde geldt ¹⁾ bij de mishandeling van den persoon, de toegebrachte slagen zijn het niet door welke de afpersing geschiedt maar de bedreiging met de mishandeling voort te gaan wanneer de geslagene den losprijs niet betaalt; de mishandelde zal niet willen wachten totdat de andere moede wordt te slaan. »Würde der Misshandelte nach den erhaltenen Schlägen gewisz wissen dast die Misshandlung nicht fortgesetzt werde, so würden die überstandenen Schläge ihn nicht bestimmen den Vorthail einzuräumen. bl. 169. Volgens Merkel t. a. p. bl. 726 behoort het geval dat C. iemand in zijne kamer heeft opgesloten om in de andere kamers het goed weg te halen niet tot de afpersing »er liegt ausser dem Volksthümlichen Begriff der Erpressung und die Definition ist ohne Noth auf sie ausgedehnt worden" M. i. terecht daar er in dit geval niet op zijn wil is gewerkt evenmin indien hij door chloroform ware bedwelmend geworden. Wat is onder »rechtswidrig Vorthail" te verstaan?

Zoo de dwang de vervulling van eene rechtmatige vordering betreft is het geene afpersing, volgens de

1) Vlg. bl. 36.

Motiven is het een Vermögensvorteil auf welchen man kein Recht hat en zoo Oppenhoff »sobald derjenige für welchen er gesucht wird kein Recht hat die Erlangung deselber zu fordern.

Berner ¹⁾ meent dat dit kenteeken bijgevoegd was om eene grenslijn tusschen afdreiging en eigenrichting (selbsthilfe) aan te wijzen. Eenige beweren dat een op zich zelf rechtmatig verlangen daardoor rechtswidrig wordt wanneer men de voldoening daarvan door bedreiging wil verkrijgen. Dat dit verkeerd is blijkt dadelijk want waartoe zal het dienen de Rechtswidrigkeit als eene bijzondere vereischte naast de bedreiging te noemen. Bij de bedreiging om de huur op te zeggen wanneer de huurder niet voor het loopende kwartaal eene verhooging van huurpenningen toestaat is het middel geoorloofd, op de hoogere huurpenningen heeft men echter nog geen recht. Eene wijziging van het even genoemde gevoelen vinden wij bij Merkel. ²⁾

»Die Rechtswidrigkeit des Vortheils lässt sich nicht aus

1) Lehrbuch des Deutschen Strafrechts bl. 522 „Selbsthülfe ist keine Erpressung” ook niet wanneer de dader in de ongegronde meening verkeerde op het vermogensvoordeel een recht te hebben. Reichsgericht 5. 1. 82. Rechtspr. IV blz. 18.

2) Bl. 732.

einer legitimen wohl aber von einer an sich rechtswidrigen Drohung herleiten. Maar het verkeerde hiervan blijkt reeds uit het voorbeeld van gewelddadige eigenrichting. Rechtswidrig, is volgens Merkel ¹⁾ ein Vermögensvorteil wenn das Object, auf welches es sich bezieht: a) nicht den Gegenstand eines den Handelnden Zustehenden Rechtsanspruchs bildet, b) dem Vermögen eines Anderen in einer der privatrechtlichen Grundsätzen widersprechenden Weise entzogen wurde."

Volgens Katz ²⁾ is het vermogensvoordeel rechtswidrig wanneer men het voorwerp niet door eene rechtsvordering kan verkrijgen. Hierbij behoort ook volgens het Pruissische Obertribunal de door dwang verkregene voldoening van eene natuurlijke verbintenis; bij deze zal licht eene afpersing voorkomen, die in het geval waar een eisch in rechten mogelijk is, alleen zal plaats hebben om spoediger geholpen te worden. In dit geval zal de geweldpleger volgens § 240 gestraft worden.

Es ist das Recht und die Pflicht der Staatsgewalt in allen Fällen in denen es sich um die bestrittene Zuständigkeit eines Rechtes oder um die Bestrafung des Unrechts

1) Bl. 733.

2) T. a. p. 443.

handelt, die Entscheidung und Gewaltübung für die Zwecke des Rechtes sich vorzubehalten, denn es kann nicht Sache der durch das eigne Interesse getrüben Ansicht und Meinung der Privatpersonen sein darüber zu entscheiden was im gegebenen Falle Rechtens sei. Als Act verbotener Selbsthilfe erscheint daher diejenige Handlung, durch welke jene ausschlieszliche Berechtigung der Gerichtsgewalt des Staats beeinträchtigt wird, Hälschner.¹⁾

Wat is bij de afpersing als vermogensvoordeel te beschouwen? Deze bevat eene verhooging van het vermogen onverschillig of door verkrijging van een stoffelijk voorwerp van waarde of door verkrijging van een vorderingsrecht, afpersing van eene schuldbekentenis, bevrijding van eene schuld, zekerheidsverstrekking voor eene vordering als borg of pand.

Dat tegenover het vermogensvoordeel het vermogensnadeel van den aangeranden staan moet, wordt doorgaans aangenomen. Zoo zegt Hälschner²⁾ »allerdings hat das Gesetz bei der Erpressung, abweichend von dem

1) Das Gemeine Deutsche Straftrecht 1. blz. 474. Vergelijk hierbij het gezegde van Burchardi bl. 40.

2) Bl. 383.

Thatbestande des Betruges, die Vermögensbeschädigung nicht ausdrücklich als Thatbestandsmoment bezeichnet, aber auch nach der Fassung des Gesetzes lässt die Rechtswidrigkeit des Vorthells keine andere Deutung zu."

Merkel ¹⁾ vindt het een gebrek van § 253 dat de benadeeling van het vreemde vermogen niet uitdrukkelijk als vereischte vermeld is. Katz ²⁾ meent dat het geen vereischte is dat het gevorderde, de handeling, het ge-
doogen of niet doen voor den beleedigten een nadeel bevat. Het was zeer goed mogelijk dat iemand ten voordeele van een ander handelt zonder zelf nadeel te lijden. Wanneer b.v. A. door bedreiging B. dwingt eene schijnbaar voordeelige overeenkomst niet aan te gaan, omdat hij zelf die overeenkomst wil sluiten om zich daarmede te verrijken en in werkelijkheid deze handeling zeer nadeelig uitkomt. Ook Schwarze § 253 n°. 12, v. Liszt bl. 297, acht de benadeeling van het vermogen niet vereischt.

Villnow, Raub und Erpressung (15—40) beschouwt de onderscheiding tusschen roof en afpersing als zeer eenvoudig en welke geen bezwaar levert bij de toepassing »beim Raube müsse die angewendete Gewalt das Mittel

1) Bl. 733.

2) T. a. p. bl. 429.

gewesen sein, durch welches der Thäter den Anderen dazu nöthigte, die Wegnahme der Sache geschehen zu lassen; das Wesen der Erpressung liege dagegen in der Nöthigung zu einer Handlung, Duldung oder Unterlassung welke ihrerseits dem Thäter den beabsichtigsten Vermögensvortheil verschaffen soll."

Maar hiertegen is met Merkel ¹⁾ aan te voeren: dat dwingen tot het gedoogen dat de zaak weggenomen worde klaarblijkelijk bevat de Nöthigung zu einem Dulden en dus de kenteekenen heeft welke § 253 bij de afpersing, wat het geweld betreft, veronderstelt.

Bij de Erpressung moet de dader de praestatie als losgeld vragen, het initiatief moet van hem uitgaan. Wanneer de bedreigde uit eigen beweging het aanbod van den losprijs deed, kan men niet zeggen dat het afgeperst is, al heeft de dreiger er op gerekend.

»Von demjenigen der sie nicht gefordert hat lässt sich nicht sagen dasz er sie erzwungen habe."

Iemand die het plegen van een misdrijf ontdekt heeft geeft te kennen dat hij dit zal aangeven, de dader biedt hem een vermogensvoordeel aan om hem tot niet-aangifte te bewegen.

1) Holzendorff, Handbuch des Deutschen Strafrechts 4. bl. 416.

Toch kan het ook gebeuren dat de bedreiger de praestatie niet uitdrukkelijk eischt, maar den bedreigden meer insinueert wat hem bevrijden kan. Den rechter wordt overgelaten om uit de omstandigheden op te maken of er werkelijk afdreiging plaats had, niettegenstaande dat zij misschien niet uitdrukkelijk in woorden is geschied.

Wanneer hij die getuige van een strafbaar feit was, met geene aangifte of bekendmaking bedreigd had en de dader doet hem een aanbod om zich van zijne stilzwijgendheid te verzekeren, zal er stellig, bij de aanneming van dit vermogensvoordeel, van geen afdreiging sprake kunnen zijn ¹⁾. Dat de bedreiging een feit moet bevatten hetgeen vrees kan verwekken, spreekt wel van zelf.

Iemand dreigt zijnen tegenstander, wanneer hij niet met hem in eene schikking treedt, hem zijne stem bij eene verkiezing niet te geven, of hem een werk niet te gunnen of concurrentie aan te doen. In deze gevallen zal het kwaad ontbreken hetwelk een psychologischen dwang moet bewerken.

Iemand die eene fruitvrouw dreigde hare manden om te werpen wanneer zij hem niet ter wille was, en van verkrachting was aangeklaagd, werd daarvan vrijgesproken.

1) Merkel t. a. p. bl. 128. Hälschner t. a. p. bl. 381.

Ditzelfde moet gelden bij zoodanige bedreiging wanneer zij hem niet hare halsketting geeft. Toch is m. i. dit niet als algemeene regel aan te nemen. Wanneer de fruitvrouw voor het haar toevertrouwde fruit verantwoordelijk is en uit vrees dat haar baas niet gelooven zal dat het hare schuld niet is dat al het fruit bedorven is, dan zal die vrees groot genoeg zijn om haar daartoe te bewegen.

Dit alles moet aan de beoordeeling van den rechter overgelaten worden, die alle omstandigheden wikken en wegen zal. Het weerstandsvermogen van den standvastigen man wordt niet gevergd.

»Da das Gesetz ¹⁾ auf jede Begrenzung der Drohung verzichtet hat, werd es wesentlich darauf ankommen,

1) Beelaerts v. Blokland. t. a. p. bl. 72.

»De Beiersche Strafwet van 1813 noemt als middel van afpersing: Drohung auf Leib und Leben, Verläumdungen, Klagen, oder Denuntiationen, mit Ablegung oder Nichtablegung eines Zeugnisses, und mit anderen dergleichen beängstigenden Zudringlichkeiten. »Terecht zegt Arnold in zijne annotatiën op de Beijersche wet dat de uitdrukking »andere beängstigende Zudringlichkeiten» te onbestemd is. Hij rangschikt er b. v. het geval onder dat iemand met het valschelijk bekend maken van overspel bedreigd wordt.»

Dit laatste behoort zonder twijfel tot de Verläumdungen, laster en kan dus niet tot anderen Zudringlichkeiten gebracht worden.

dasz im concreten Falle die durch Drohung verübte Nöthigung richtig abgegrenzt werde gegen die Fälle, in denen Iemand durch seine Aeuszerungen den Andern zu einem Handeln oder Unterlassen zwar veranlaszt aber nicht nöthigt, weil das was er in Auszicht stelt nicht als ein Uebel betrachtet werden kann, das geeignet wäre einen psychologischen Zwang zu üben" Hälschner bl. 381. Merkel 728. Beelaerts van Blokland brengt hierbij de bedreiging door iemand gedaan tegen een eenvoudigen boer dat hij zijn vee beheksen zal.

§ V.

Het opschrift van den 23sten titel van het 2de Boek van ons Strafwetboek luidde in het O. R. O. »Afpersing en Afzetterij.” Door afzetterij wilde men de chantage te kennen geven. Ten gevolge eener opmerking van Prof. M. de Vries is het laatste woord veranderd in afdreiging, aangezien afzetterij in dagelijksche taal gebruikt wordt als men iemand te veel laat betalen, de slinksche handeling waardoor men iemand, of iets laat betalen hetgeen hij niet schuldig is of meer laat betalen dan men met recht van hem vorderen kan. Wanneer ons op eene plaats waar wij meenden vrijen toegang te zullen hebben bij het binnentreden onder eenig voorwendsel geld wordt afgevorderd of wanneer ons in een logement eene onredelijk hooge rekening wordt voorgelegd, dan klagen wij over afzetterij.

Het woord »afdreigen” placht eertijds gebezigd te worden in den zin van »door bedreiging afdwingen.”

In eene oorkonde in het Ordonnantieboek der stad

Leuven ¹⁾ van 1453 leest men van een misdadiger »dagelijksch comende hier in der stad, den goeden lieden thuer afdreygen ende anders anxtinerende (angst aanjagende).» En in de costumen van Brielle van Matthyssen bl. 331, »heeft een geweld gedaen an een dien hij zijn gelt of ander dinck afgedreecht heeft'' ²⁾. Het woord afdreiging bevatte alle afpersing die men door bedreiging met geweld, met smaad of smaadschrift bewerkte.

In ³⁾ het O. R. O. art. 344 lezen wij: »Hij die door geweld of bedreiging met geweld iemand dwingt hetzij tot de afgifte van eenig goed dat geheel of ten deele aan dezen of aan een derde toebehoort, met het oogmerk om het zich wederrechtelijk toe te eigenen, hetzij tot het aangaan van eene schuld of het te niet doen van eene inschuld, wordt, als schuldig aan afpersing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden enz.

In het verslag der 2de Kamer werd tegen de redactie van alinea 1 »met het oogmerk om het zich wederrechtelijk toe te eigenen'' bezwaar gemaakt en voorgesteld het te ver-

1) Smidt. Geschiedenis van het Wetboek van strafrecht. II^{de} deel bl. 497.

2) Het Rechtsboek van den Briel van Jan Matthyssen bl. 209 der nieuwe Uitgave.

3) Smidt. t. a. p. II bl. 498.

anderen in »met het oogmerk om het hem wederrechtelijk te ontnemen.” Behalve dat het begrip van toeëigenen een te enge beteekenis heeft (nl. bij diefstal zoude kunnen gevraagd worden of door »wegneemt met het oogmerk om zich wederrechtelijk toe te eigenen” duidelijk genoeg uitgedrukt wordt dat het naaste oogmerk, niet het verwijderd doel de toeëigening is, zoodat ook hij strafbaar is die het goed, of nadat hij het weggenomen heeft vernielt, of aan een derden overgeeft, ook is »toeëigenen” een te eng begrip, daaronder zoude niet vallen gebruiken of in pand houden) ¹⁾, doet zich bij dit misdrijf nog eene andere moeilijkheid voor. »Immers omdat hier het wegnemen geen element van het strafbaar feit is zoude volgens de redactie van het ontwerp hij niet strafbaar zijn, die een ander dwong eenig goed enz. aan een derde, die een mededader of medeplichtige is, af te geven” ²⁾. Het door de minderheid voorgestelde »het oogmerk om door toeëigening zich of een ander te bevoordeelen” is in art. 317 opgenomen.

De minister meende dat het door de commissie gestelde geval, dat iemand een ander dwingt om iets af te geven

1) Smidt. II bl. 466.

2) Smidt. II bl. 498.

aan een derde die noch mededader, noch medeplichtige, noch manus ministra is hoogst zeldzaam feitelijk bijna ondenkbaar was. (Art. 1359 B. W. noemt dit geval). De woorden »met het oogmerk om zich wederrechtelijk toe te eigenen» betreffen in het ontwerp alleen de afgifte van eenig goed zoodat zij niet het aangaan van eene verbindtenis of te niet doen van eene inschuld bevatten. Hij die zijn schuldenaar aan wien hij geld geleend heeft tegen belofte van eene acceptatie, daarna dwingt de acceptatie te teekenen of hem dreigt dat hij zoo hij dit nalaat daaraan ruchtbaarheid geven zal, zal onmogelijk kunnen gehouden worden zich aan afpersing schuldig gemaakt te hebben, hetgeen volgens de bewoording van art. 344 het geval zoude zijn, daar die aangehaalde woorden het aangaan en te niet doen van inschulden niet beheerschen en het toeigenen hierbij niet goed past.

Dit wordt ook niet verholpen door de omschrijving der commissie »met het oogmerk om het hem wederrechtelijk te ontnemen» daar bij den dwang tot inschuld of kwijtschelding eigenlijk niets ontnomen wordt. De minister vond verder ontnemen te ruim, als bv. een paar gymnasiasten met elkander stoeien en de een dwingt den ander door geweld hem zijnen boekentasch af te geven dan

gaat het toch niet aan hem wegens afpersing voor negen jaar op te sluiten.

Daarom stelt de minister voor evenals bij bedrog te lezen »met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordeelen» en de woorden zoo te plaatsen dat zij niet slechts de afgifte van goed maar ook het aangaan van schuld beheerschen ¹⁾).

Onder het opschrift »Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid (2de Boek titel 18) lezen wij in art. 284 »hij die een ander door geweld of bedreiging met geweld wederrechtelijk dwingt iets te doen enz. Art. 317. Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordeelen, door geweld of bedreiging met geweld iemand dwingt hetzij tot de afgifte van eenig goed dat geheel of ten deele aan dezen of aan een derde toebehoort, hetzij tot het aangaan van eene schuld of het te niet doen van eene inschuld, wordt, als schuldig aan afpersing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren. Hier bevatten de woorden »iemand dwingt hetzij tot afgifte van eenig goed,» een dwingen om iets te doen, zoodat het feit van art. 317 tevens valt onder 284 en tegen de persoonlijke vrijheid gericht is.

1) Smidt. II bl. 499.

Art. 317, de afpersing en afdreiging, verschilt alleen van het algemeen in art. 284 genoemde door eene nauwkeurige opgave van den aard (het voorwerp) der handeling tot welker wording de dwang plaats heeft, t. w. tot afgifte van eenig goed ¹⁾, het aangaan van eene schuld of het te niet doen van deze.

De dwang tot het geven van eene hypotheek is de dwang tot het aangaan van eene schuld, t. w. om de acte, die de toestemming tot vestiging der hypotheek of tot doorhaling bevat, bij den notaris te passeeren en valt dus onder art. 317. De dwang tot restitutie van het in pand gegeven goed hetwelk den *dwingeland* behoort bevat wel een dwang tot afgifte van eenig goed, maar daar het hem behoort wordt hij volgens art. 284 gestraft. Zal dit ook gelden wanneer hij de zaak van een ander tot pand

1) Beelaerts van Blokland. t. a. p. bl. 43. Het Wetboek van Pruissen, Brunswijk, Baden en Hannover verlangde geen vermogensvoordeel. In Beieren moest de dwang aangewend zijn „Um Iemanden zur Unterschrift und Ausstellung oder Auslieferung einer Urkunde, welche die Erwerbung von Rechten oder Tilgung von Verbindlichkeiten zum Inhalt hat, oder zur Auslöschung eines Schuldpostens, Rückgabe eines Schuldscheines, Ausstellung einer Quittung zu nöthigen. De voorbeelden geven te verstaan dat een vermogensvoordeel bedoeld moet zijn.

gegeven heeft, daar de pandhouder deze den verpander moest teruggeven zoo hij betaald had en de strekking niet is de toeigening van het goed maar de bevrijding van het pandverband.

»Deze uitdrukking is ruimer dan het oogmerk van wederrechtelijke toeigening bij diefstal, voor zoover zij ook het aangaan van eene schuld beheerscht. Zij is enger voor zoover de *lucri animus* geeischt wordt, zoo zeide de minister (Smidt bl. 500). De dwang tot het aangaan van een huwelijk al brengt dit schatten door de gemeenschap van goederen aan, valt onder art. 284, daar hier niet tot afgifte van eenig goed gedrongen wordt. Katz ¹⁾ t. a. p. zegt hierover »ob sich in der Eingehung der Ehe ein Vermögensvorteil feststellen lassen dürfte, ist Zweifelhafte. Es lässt sich wohl denken dass Iemand ein Mädchen durch Drohungen über ihre Familie, oder andere Sie eng berührende Verhältnisse zwingt, mit ihm die Ehe einzugehen in der Absicht durch die Mitgift sich zu bereichern. Allein es widerspricht der juristische Begriff der Mitgift der Auffassung dass man dieselbe juristisch als Vermögensvorteil des Mannes ansehen kann, und es widerstrebt auch dem Pietätsgefühl das wir für der Ehe

1) Bl. 440. Gerichtssaal 1879.

haben, dieselbe als Gegenstand gemeiner Speculation zu beurtheilen.

Wij hebben deze deductie niet noodig, maar meenen tegen haar te moeten herinneren dat waar de pieteit zoo geschonden is als bij dwang tot het huwelijk, men wel de speculatie in aanmerking mag nemen. Het is ook mogelijk dat hij alleen door liefde gedrongen zoude kunnen gehandeld hebben om zich haar bezit in den echt te verzekeren.

Art. 281 spreekt alleen van hem die eene vrouw door list, geweld, of bedreiging met geweld wegvoert, en niet van bedreiging met geweld om haar tot het aangaan van een huwelijk te bewegen. Aan afgifte van eenig goed valt hier niet te denken maar bevat het ook het aangaan van schuld?

De echtgenooten verbinden zich wederkeerig tot getrouwheid, hulp en bijstand, art. 158 B. W.; dus tot het geven van onderhoud? M. i. is deze schuld slechts het gevolg van het huwelijk en mag het aangaan van het huwelijk niet als het aangaan van eene schuld beschouwd worden.

Beelaerts van Blokland ¹⁾. »Intusschen is het

1) Afzetterij (Chantage) bl. 44.

de vraag of de uitdrukking afgifte van eenig goed, en om het zich toe te eigenen" ook onroerend goed bevat 1). Iemand wenscht b.v. in het feitelijke bezit van een stuk land of een huis gesteld te worden, dit wordt hem geweigerd. Om toch tot zijn doel te geraken, neemt hij zijne toevlucht tot andere middelen en bedreigt hij den onwilligen eigenaar met het publiceeren van een compromiteerend feit. Deze handeling valt buiten het begrip van afzetterij, want »afgeven" duidt goederen aan die verplaatstbaar zijn, want het geldt niet de afgifte van eenig goed noch het aangaan van eene schuld. Dat door de uitdrukking »de afgifte van eenig goed" onroerend goed is buitengesloten, laat zich verklaren uit de omstandigheid dat door de overgave van dit laatste niet licht een onherstelbaar nadeel wordt aangericht. Hiertegen meen ik mij met recht op art. 1006 B. W. te kunnen beroepen. De legataris zal de afgifte van het legaat van den erfgenaam vragen. Er is geen grond om dit artikel op legaten van roerend goed te beperken en zoo goed als in dit artikel afgifte ook van onroerend goed gebruikt wordt

1) Art. 470 C. P. Belge sluit het onroerend goed uit door van objets mobiliers te spreken. Wanneer ons artikel ook onroerend goed bevat dan is hierdoor Art. 400 C. P. nog meer uitgebreid dan door Art. 470 C. P. Belge.

zal ook in art. 317 afgifte van roerend en onroerend goed gemeend zijn. Het is dus niet noodig in dit geval eene zachtere straf uit art. 284 toe te passen. Leesberg t. a. p. 1) geeft aan Beelaerts van Blokland toe dat wanneer het door Chantage verkregene onroerend goed is, art. 284 van toepassing is.

»Tegen de plaats van het misdrijf in het ontwerp, niet onder een hoofdrubriek van dwang als species, maar in een afzonderlijk hoofdstuk bij de misdrijven tegen het vermogen, kunnen verschillende bedenkingen worden geformuleerd b.v. deze, dat uit dit voorbeeld blijkt hoe enkel door een verschil van object, roerende of onroerende goederen, het misdrijf in het Ontwerp van natuur schijnt te veranderen, hetgeen in werkelijkheid toch niet het geval is, 314 n°. 20. »Art. 318 stelt de chantage uitdrukkelijk strafbaar. De memorie van toelichting zegt" deze bepaling (art. 345 O. R. O.) treft den schuldige aan een verachtelijk feit hetwelk thans, voor zoover men het niet kan wringen in de qualificatie van bedelarij met bedreiging, ongestraft blijft uit hoofde van eene leemte in den C. P., die in Frankrijk werd aangevuld door de wet van 13 Mei 1863. Het heeft met afpersing alle karakter-

1) Bl. 190.

trekken gemeen, met uitzondering alleen van middelen die tot dwanguitoefening worden gebruikt. Hier wordt de dwang niet gepleegd door geweld maar enkel door bedreiging. Hier wordt geen bedreiging geuit met fysiek geweld maar met zoodanigen zedelijken dwang als zich in den vorm van smaad en smaadschrift niet zelden krachtig openbaart. 1) Nu eens bezigt de dader een geheim, dat het toevallig of misplaatst vertrouwen ter zijner kennis bracht; om zich geld en goed te doen afgeven, en wordt zijn slachtoffer genoodzaakt een tijdelijk stilzwijgen tot een opgegeven prijs te koopen; dan weder wendt zich de bedreiger tot een onschuldige die zwak genoeg is om zich eene opoffering te getroosten, ten einde iedere verdenking die het gevolg van smaad en smaadschrift zoude kunnen zijn, tijdig af te weren en hetzij den huiselijken vrede, hetzij de gemoedsrust der zijnen voor ernstige schokken te behoeden." Smidt. 2)

Vergelijken wij art. 318 met art. 284 al. 2, dan zien wij dat daar alleen smaad en smaadschrift is genoemd en niet het openbaren van een geheim. Is daarvoor eenige grond?

1) Smidt. II bl. 501.

2) Bl. 502.

De heer Vening Meinesz heeft er op gewezen dat eene valsche aangifte, art. 268, niet behoort tot smaad en smaadschrift in art. 261 e. v. behandeld. »Nu doet zich de vraag voor of eene bedreiging met het doen van eene aanklacht van een feit dat de eer of den goeden naam van een persoon zoude kunnen aanranden (art. 268) onder 284 valt. M. i. zoude het zeer wenschelijk zijn dat dit duidelijk bleek want juist dergelijke bedreigingen komen dikwijls voor. Het is een zeer gewone vorm van chantage. Men bedreigt iemand met het doen van aangifte van een of ander schandelijk feit'' 1). De minister van Justitie verklaarde dat de bedreiging met aangifte onder art. 284 niet begrepen was, maar hij zag daarin ook geene noodzakelijkheid, want betrof de bedreiging een niet bestaand feit dan was het eene bedreiging die vrij onschadelijk is. »Want wanneer iemand mij vooraf daarmede bedreigt dan heb ik juist in die voorafgaande bedreiging, mij gedaan ten einde mij tot het een of ander te dwingen, tegenover den ambtenaar bij wien de klacht zal worden ingediend, het middel om over de kwade trouw van dien persoon licht te verspreiden. Betreft de bedreiging een waar feit dan zal het zijn bedreiging met

2) Smidt. II bl. 421.

de openbaring van een geheim en dan is art. 318 van toepassing. Met recht herinnert hiertegen de heer Vening Meinesz dat bij de Nöthigung geen vermogensvoordeel geeischt wordt en dus de bedreiging van een waar feit aangifte te doen indien de bedreigde het gevorderde niet doet (b.v. een grensmuur optrekken of afbreken of niet afbreken) buiten art. 318 valt en niet voorzien is in art. 284. Ook was naar zijne meening bij het bedreigen met eene valsche beschuldiging te zullen inbrengen het gezegde van den minister niet gerustellend.

»Zeer vele gevallen zijn echter denkbaar dat iemand wordt bedreigd met eene aanklacht wegens zeer schandelijke feiten; en ofschoon hij daaraan volmaakt onschuldig is, toch voor den verregaanden dwang bukt, ten einde die aanklachte te voorkomen. Hij vreest en niet altijd ten onrechte, dat alleen het feit dat dergelijke zelfs onware aanklachte zou worden gedaan, voor hem en de zijnen veel onheil zou baren.» Hoe hierop het antwoord van den minister sluit dat bij chantage de poging gestraft wordt, iets afdoet, is niet in te zien.

Om op art. 318 terug te komen moeten wij herinneren dat het openbaren van een geheim juist niet dat van een onfatsoenlijk feit behoeft te zijn, b. v. de bedreigde heeft eene ontdekking gedaan en de bedreiger

zal die nu op eigen of op vreemden naam gaan bekend maken.

Het »openbaren van een geheim" is niet in het O. R. O. opgenomen. Deze woorden bevatten eene gelukkige aanvulling van het artikel, daar anders de bedreiging met aangifte van een onwaar feit, niet onder smaad en smaadschrift vallende, onstrafbaar zoude gebleven zijn.

§ VI.

Over de plaatsing der afpersing was veel verschil; naarmate dat men aanneemt dat elk voordeel dat men door de bedreiging wil verkrijgen, genoeg is om het voorwerp van dit misdrijf te zijn, of dat het een vermogensvoordeel moet zijn. Zoo zegt Bauer ¹⁾ (die het eerste gevoelen is toegedaan) »die Drohung ist das allgemeine, wesentliche Merkmal, und also gehört die Erpressung zu den Arten der Gewaltthätigkeit», en zoo ook Heffter die de Erpressung onder de strafbare Bedrohung plaatst. De meesten zijn de meening toegedaan dat het een vermogensvoordeel moet zijn, als Henke, Merkel, Oppenhoff. Ten volle verdient het gezegde van Mr. Beelaerts van Blokland ²⁾ instemming wat de vraag der plaatsing van dit misdrijf betreft, of het bij die tegen de vrijheid genoemd moet worden, waartoe

1) Beelaerts v. Blokland. t. a. p. bl. 40.

2) Bl. 74.

men zal overgaan indien men op de handeling van den dader let of bij de vermogensdelicten waartoe het behoort zoo men de oorzaak en het doel der handeling in aanmerking neemt.

»Hoewel de plaatsing van het delict eenigszins van ondergeschikte beteekenis kan genoemd worden, meen ik toch aan de tweede meening de voorkeur te moeten geven. Wel is waar heeft de handeling, het uitoefenen van den dwang, veel gemeen met de misdrijven tegen de vrijheid, met name met »Nöthigung» maar het oogmerk vormt een element dat aan deze misdrijven geheel vreemd is en een bijzonder karakter met zich brengt.»

Tegen zijn beweren ¹⁾: »Men vergete ook niet dat elke afpersing slechts eene gedeeltelijke onvrijheid van den wil veroorzaakt, terwijl de misdrijven tegen de vrijheid, zooals slavernij, kinderroof, schatting, de geheele persoonlijkheid aanranden en de persoon tot eene zaak verlagen», moet ik herinneren dat dit ook de plaatsing van dwang, art. 284, onder de misdrijven tegen de vrijheid in den weg zoude staan. Alleen de verwantschap met roof die de afpersing in het duitsche wetboek met dat misdrijf in denzelfden titel deed behandelen kan bij ons van invloed geweest zijn.

1) Bl. 75.

Mittermaier ¹⁾ zegt »Dehnt man das Verbrechen darauf aus dasz jede Drohung, um Leistungen, oder Duldung von Handlungen zu erpressen, die nicht Vermögensvorthelle beabsichtigen, Erpressung begründen soll, so verwirrt mann alle natürliche oder durch die bisherige Ansichten gezogene Grenzen der Verbrechen, und läuft Gefahr, eine Masse von kostspieligen Untersuchungen wegen Handlungen zu veranlassen, die kein Gegenstand crimineller Bestrafung sein sollen.» Deze laatste bedenking heeft den duitschen en onzen wetgever niet teruggehouden zoodanige handelingen strafbaar te stellen. Het O. M. is geenszins verplicht vervolgingen in te stellen wanneer het ziet dat de zaak meer naar een grap lijkt of dat er stellig geen veroordeeling op volgen zal.

1) Beelaerts van Blokland bl. 41.

§ VII.

De afpersing en afdreiging zijn volbracht indien de bedreigde het goed, de schuldbekentenis of de kwijting afgegeven heeft. Dat later door den gedwongen de nietigheid der aangegane schuld wordt ingeroepen en de dwang bewezen wordt verandert niets aan de strafbaarheid, evenmin dat de diefstal door vrijwillige of gedwongene teruggave vervalt, want het beoogde voordeel was tengevolge der bedreiging verkregen. Indien de afgedreigde schuldbekentenis of kwijting op zichzelf zonder waarde was, dan zal de dader wegens poging tot afpersing gestraft kunnen worden, eveneens in het geval dat de bedreigde aan de bedreiging weerstand heeft geboden.

Merkel ¹⁾ zegt »Es ist durchaus inconsequent, bei einem den Eigenthumsverbrechen eingereihtes Delicte den Eintritt einer Eigenthumsverletzung als für die Vollendung indifferent zu behandeln» gelijk in de motieven

1) T. a. p. bl. 734.

van het II^{de} Ontwerp was geschied die »het wezen der afpersing zien in de Nöthigung, vor der sie die Vermögensbeschädigung und Erlangung des Vorthails als unwesentlich zurücktreten lassen" ¹⁾). Zij hebben waarschijnlijk het geval op het oog waar later het door afpersing verkregene voordeel door eene burgerlijke rechtsvordering verloren gaat. Geheel iets anders is echter het geval wanneer tengevolge der dreiging de overgifte van een onbruikbaar document plaats had bv. een met eene niet-uitgekomen loterijbriefje. Was juist de afgifte van dit bepaald stuk afgedwongen, dan zal er niet eens poging zijn wegens het ontbrekende object. Dringt iemand aan op de afgifte van een dier briefjes die de bedreigde in de hand heeft en hem wordt juist die niet overhandigd, dan zal van poging sprake kunnen zijn.

1) Hälschner bl. 384.

STELLINGEN.

STELLINGMA

STELLINGEN.

I.

Lex 10 D. de furtis »cuius interfuit non subripi, is actionem furti habet” spreekt te algemeen.

II.

Het recht van vruchtgebruik, gebruik en bewoning van eene bovenkamer kan gevestigd worden.

III.

De schuldeischer van den erflater is bevoegd van de erfgenamen, die zijne nalatenschap onder het beneficium inventarii aanvaard hebben, de ontbinding eener overeenkomst te vragen.

IV.

Hij die eene zaak onder bezwarenden titel en ontbindende voorwaarde heeft verkregen, draagt het gevaar wanneer zij vóór de vervulling der voorwaarde vergaat.

V.

De bepaling van art. 1782 B. W. dat hij die eene zaak ter leen heeft ontvangen deze moet vergoeden wanneer hij slechts een van beiden (de geleende of de zijne) kunnende behouden, aan de zijne den voorrang heeft gegeven, is uit het oogpunt der culpa te verklaren.

VI.

De schipper mag geen overliggeld vorderen van den geconsigneerden die wel gedurende de ligdagen tot ontvangst bereid was, doch wiens onder in het schip liggende goederen, wegens de noodzakelijke voorafgaande lossing der bovengelegene, eerst na de ligdagen konden worden gelost.

VII.

De aankoop van steenen door een aannemer om deze te verwerken bij den aanbouw van een fort (of dergelijke aanneming) is geen daad van koophandel.

VIII.

De cognoscementhouder heeft geen recht op uitlevering der goederen voor de bereiking van de destinatieplaats (behalve in het geval van art. 478 K.).

IX.

De avalgever van den acceptant van den wisselbrief is bij te laat gemaakt protest niet verder gehouden dan de trekker en zoo er endossanten zijn in het geheel niet.

X.

Hij die zich heeft laten gijzelen zonder het stellen der zekerheid (art. 590 Rv.) te vorderen, kan de wettigheid dezer gijzeling niet meer betwisten.

XI.

De geintimeerde in hooger beroep mag niet incidenteel appelleeren van een interlocutoir vonnis, voorafgaande aan het vonnis waartegen het principaal appel gericht is. Hij kan alleen tegen dit interlocutoir vonnis bij dagvaarding appelleeren.

XII.

De voorwaardelijke invrijheidsstelling verliest door de wijze van regeling in art. 15 Swb. haar doel.

XIII.

De tapper die op bestelling van een 16 jarigen, in wiens gezelschap iemand beneden dien leeftijd is, een glas sterken drank en een glas bier levert kan volgens art. 454 niet gestraft worden.

XIV.

Art. 239 al. 2 Swb. is niet van toepassing op hem die van de tegenwoordigheid des anderen onkundig is.

XV.

De ambtshalve toegevoegde raadsman mag niet van de verdediging afzien, omdat de beklaagde niet verdedigd wil worden.

XVI.

Het verzet volgens art. 266 Sv. kan plaats hebben al is de gevangenisstraf reeds geheel ondergaan.

XVII.

De woorden »zij die in gevangenschap of hechtenis zijn" Gw. 80 behoeven aanvulling.

XVIII.

Persoonlijke aanvoering van het leger door den Koning is ongrondwettig.

XIX.

Ten onrechte eischt de Provinciale Wet art. 132 en 133 goedkeuring des Konings op de besluiten der Provinciale Staten tot het koopen, ruilen of verkoopen van alle provinciale eigendommen.

XX.

Algemeene rijzing der prijzen ten gevolge van waardevermindering van geld is betreurenswaardig te achten.

